Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
YVESA BOTA
od 17. rujna 2015.[1]

Spojeni predmeti C-659/13 i C-34/14

C & J Clark International Ltd (C-659/13)
protiv
The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs
(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio prvostupanjski sud (porezni odjel) (First-tier Tribunal (Tax Chamber), Ujedinjena Kraljevina))
i
Puma SE (C-34/14)
protiv
Hauptzollamt Nürnberg

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Financijski sud u Münchenu (Finanzgericht München, Njemačka))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Damping – Valjanost Uredbe (EZ) br. 1472/2006 – Uvoz obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Kine i Vijetnama"

1. U okviru ovih predmeta Sud je pozvan da odluči treba li Uredbu Vijeća (EZ) br. 1472/2006 od 5. listopada 2006. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz određene obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama[2] proglasiti nevaljanom, osobito zbog toga što Europska komisija nije ispitala zahtjeve proizvođača-izvoznika iz Kine i Vijetnama da im se dodijeli tretman tržišnog gospodarstva (u daljnjem tekstu: MET). Sud je, također, pozvan da odluči koje su posljedice takve nevaljanosti.

I – **Pravni okvir**

A – *Međunarodno pravo*

2. Sporazum o provedbi članka VI. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (OMC-GATT 1994.)[3] uključen je u prilog 1. A Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO)[4].

1 — Izvorni jezik: francuski.

2 — SL 2006., L 275, str. 1. (u daljnjem tekstu: Sporna uredba).

3 — SL 1994., L 336, str. 103. (u daljnjem tekstu: Sporazum o antidampingu).

4 — Sporazum potpisan 15. travnja 1994. u Marrakechu i odobren Odlukom Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL L 336, str. 1.).

3. Članak 6.10. Sporazuma o antidampingu propisuje sljedeće:

„Nadležna tijela utvrdit će načelno pojedinačnu dampinšku maržu za svakog poznatog uključenog izvoznika ili proizvođača proizvoda obuhvaćenog ispitnim postupkom. U slučajevima kada je broj izvoznika, proizvođača, uvoznika ili vrsta uključenih proizvoda toliko velik da se takvo utvrđivanje ne može provesti, nadležna tijela mogu ograničiti svoje ispitivanje bilo na razuman broj zainteresiranih stranaka ili proizvoda koristeći statistički valjane uzorke prema podacima koji su im dostupni u trenutku izbora, bilo na najveći postotak obujma izvoza podrijetlom iz predmetnih zemalja koji se razumno može ispitati.“ [neslužbeni prijevod]

4. Članak 9.2. tog sporazuma propisuje:

„Pri uvođenju antidampinške pristojbe za bilo koji proizvod, ta pristojba naplatit će se na uvoz tog proizvoda u iznosu primjerenom za svaki pojedinačni slučaj bez diskriminacije, bez obzira na izvor uvoza, kada se utvrdi da je riječ o proizvodima po dampinškim cijenama i kojima se nanosi šteta, osim na uvoz iz onih izvora za koje je prihvaćeno preuzimanje obveze u vezi s cijenom na temelju ovog sporazuma. Nadležna tijela će objaviti imena jednog ili više dobavljača predmetnog proizvoda. Ako je međutim uključeno više dobavljača iz iste zemlje a nije ih moguće sve navesti po imenu, nadležna tijela mogu objaviti ime zemlje tih dobavljača. Ako je uključeno više dobavljača iz više različitih zemalja, nadležna tijela mogu objaviti bilo imena svih uključenih dobavljača bilo, ako je to neprovedivo, sva imena njihovih zemalja.“ [neslužbeni prijevod]

B – *Pravo Unije*

1. Carinski zakonik

5. Članak 236. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice[5] određuje sljedeće:

„1. Uvozne ili izvozne carine vraćaju se do iznosa za koji se dokaže da u trenutku plaćanja iznos tih carina nije bio zakonski utemeljen ili da je iznos uknjižen protivno članku 220. stavku 2.

Uvozne ili izvozne carine otpuštaju se do iznosa za koji se dokaže da u trenutku knjiženja iznos tih carina nije bio zakonski utemeljen ili da je iznos uknjižen protivno članku 220. stavku 2.

Povrat ili otpust ne odobrava se kad su činjenice koje su dovele do plaćanja ili knjiženja iznosa koji nije zakonski utemeljen rezultat prijevarnog postupanja određene osobe.

2. Uvozne ili izvozne carine vraćaju se ili otpuštaju nakon podnošenja zahtjeva carinarnici u roku od tri godine od dana kad je o iznosu tih carina obaviješten dužnik.

Rok će se produljiti ako osoba pruži dokaz da je bila spriječena podnijeti zahtjev u navedenom roku zbog nepredviđenih okolnosti ili više sile.

Ako sama carinska tijela u ovom roku otkriju postojanje jedne od nepravilnosti iz stavka 1. podstavaka prvog i drugog, ona vraćaju ili opraštaju dug po službenoj dužnosti.“

5 — SL L 302, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110., u daljnjem tekstu: Carinski zakonik).

2. Osnovna uredba

6. Cilj Uredbe Vijeća (EZ) br. 384/96 od 22. prosinca 1995. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske zajednice[6] je prijenos pravila o antidampingu sadržanih u Sporazumu o antidampingu. U tu svrhu ona definira pravila koja se, osobito, odnose na izračun dampinških marži, postupke o otvaranju i vođenju ispitnog postupka, uvođenje privremenih i konačnih mjera kao i na trajanje i reviziju antidampinških mjera.

7. Članak 1. Osnovne uredbe određuje:

„1. Antidampinška pristojba može se primijeniti na svaki proizvod po dampinškim cijenama, a puštanje kojeg u slobodan promet u Zajednici nanosi štetu.

2. Smatra se da je proizvod po dampinškim cijenama ako njegova izvozna cijena u Zajednicu iznosi manje od usporedive cijene za istovrstan proizvod određene u zemlji izvoznici u uobičajenom tijeku trgovine.

[...]“ [neslužbeni prijevod]

8. Članak 2. te uredbe propisuje sljedeće:

„A. Uobičajena vrijednost

1. Uobičajena vrijednost obično se temelji na cijenama koje su nezavisni kupci platili ili plaćaju, u uobičajenom tijeku trgovine, u zemlji izvoznici.

Ako izvoznik u zemlji izvoznici ne proizvodi ili ne prodaje istovjetan proizvod, uobičajena vrijednost može se utvrditi na temelju cijena drugih prodavatelja ili proizvođača.

Cijene između stranaka koje se čine povezane ili su se međusobno dogovorile o kompenzaciji, ne mogu se smatrati da su u uobičajenom tijeku trgovine, te se ne mogu koristiti za utvrđivanje uobičajene vrijednosti osim ako se utvrdi da taj odnos ne utječe na njih.

Kako bi se utvrdilo jesu li dvije stranke povezane treba voditi računa o definiciji povezanih stranaka iz članka 143. Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 od 2. srpnja 1993. o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe br. 2913/92[7].

2. Prodaje istovjetnog proizvoda za domaću potrošnju obično se koriste za određivanje uobičajene vrijednosti ako takve prodaje predstavljaju 5% ili više obujma prodaje dotičnog proizvoda u Zajednici.

Međutim, može se koristiti i manji obujam prodaje ako se, na primjer, naplaćene cijene smatraju reprezentativnima za dotično tržište.

3. Ako se istovjetan proizvod ne prodaje, odnosno ne prodaje se u dostatnim količinama u uobičajenom tijeku trgovine, ili ako, zbog posebne situacije na tržištu, prodaja ne omogućava prikladnu usporedbu, uobičajena vrijednost istovjetnog proizvoda izračunava se na temelju troška proizvodnje u zemlji podrijetla na koji se nadodaje razuman iznos troškova prodaje, općih i administrativnih troškova i iznos dobiti, odnosno na temelju izvoznih cijena u odgovarajuću treću zemlju, u

6 — SL L 56, str. 1., kao i njezine izmjene SL 2000., L 263, str. 34. Uredbe, kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ) br. 2117/2005 od 21. prosinca 2005. (SL L 340, str. 17., u daljnjem tekstu: Osnovna uredba).

7 — SL L 253, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 1., str. 1.).

uobičajenom tijeku trgovine, pod uvjetom da su te cijene reprezentativne. Može se smatrati da postoji određena situacija na tržištu za dotični proizvod u smislu prvog podstavka, između ostalog, ako su cijene umjetno niske, ako postoji značajna trgovina razmjene ili ako postoje dogovori o nekomercijalnoj preradi.

4. Prodaja istovjetnog proizvoda na domaćem tržištu zemlje izvoznice, odnosno izvozna prodaja u treću zemlju po cijenama ispod jediničnih troškova proizvodnje (fiksnih i varijabilnih) uvećanih za troškove prodaje te opće i administrativne troškove može se smatrati da zbog cijene nije u uobičajenom tijeku trgovine te se može zanemariti u određivanju uobičajene vrijednosti samo ako se utvrdi da se prodaja odvija tijekom dužeg razdoblja u značajnim količinama i po cijenama koje ne osiguravaju povrat svih troškova u razumnom vremenskom razdoblju.

Ako su cijene, koje su u trenutku prodaje niže od troškova, više od ponderiranih prosječnih troškova u vrijeme ispitnog postupka, smatra se da te cijene osiguravaju povrat troškova tijekom razumnog razdoblja.

Razdoblje od jedne godine, a ni u kojem slučaju kraće od šest mjeseci, u uobičajenim okolnostima, smatra se dužim razdobljem, a smatra se da se prodaja ispod jedinične cijene odvija u značajnim količinama u tom razdoblju ako se utvrdi da je ponderirana prosječna prodajna cijena niža od ponderiranog prosječnog jediničnog troška, odnosno da obujam prodaje po cijenama nižim od jediničnog troška nije manji od 20% prodaje koja se koristi za određivanje uobičajene vrijednosti.

5. Troškovi se uobičajeno izračunavaju na temelju poslovnih knjiga stranke nad kojom se provodi ispitni postupak, pod uvjetom da se poslovne knjige vode u skladu s opće prihvaćenim računovodstvenim načelima dotične zemlje i ako se utvrdi da poslovne knjige na prihvatljiv način odražavaju troškove u vezi proizvodnje i prodaje proizvoda koji se razmatra. Troškovi u vezi proizvodnje i prodaje proizvoda iz ispitnog postupka koji se ne odražavaju na prihvatljiv način u poslovnim knjigama dotične stranke, prilagođavaju se ili utvrđuju na temelju troškova drugih proizvođača ili izvoznika u istoj zemlji, odnosno ako ti podaci nisu dostupni ili se ne mogu koristiti, na bilo kojoj drugoj osnovi, uključujući podatke s drugih reprezentativnih tržišta.

U obzir se uzimaju dokazi podneseni na temelju ispravne alokacije troškova, pod uvjetom da se ista alokacija koristila u prošlosti. Ako ne postoji primjerenija metoda, prednost se daje alokaciji troškova na temelju prometa. Ako se već ne odražavaju u alokacijama troškova iz ovog podstavka, troškovi se na odgovarajući način prilagođavaju za jednokratne troškovne stavke koje donose koristi proizvodnji budućeg i/ili tekućeg razdoblja.

Ako na troškove u dijelu razdoblja predviđenog za povrat troškova utječe primjena novih proizvodnih postrojenja koja zahtijevaju značajna dodatna ulaganja i niske stope iskoristivosti kapaciteta kao rezultat aktivnosti pokretanja poslovanja u okviru ili tijekom dijela razdoblja u kojem se provodi ispitni postupak, prosječni troškovi za fazu pokretanja poslovanja su troškovi primjenjivi prema gore navedenim pravilima za alokaciju, na kraju te faze, a koji se uključuju na toj razini za dotično razdoblje, u ponderirane prosječne troškove iz drugog podstavka stavka 4. Trajanje faze pokretanja poslovanja određuje se u odnosu na okolnosti dotičnog proizvođača ili izvoznika, ali ne prelazi odgovarajući početni dio razdoblja povrata troškova. Za potrebe ove prilagodbe troškovima nastalim tijekom trajanja ispitnog postupka, podaci o fazi pokretanja poslovanja koja se produljuje i nakon tog razdoblja uzimaju se u obzir ako su podneseni prije posjeta radi provjere, a u roku od tri mjeseca od pokretanja ispitnog postupka.

6. Iznosi troškova prodaje, općih i administrativnih troškova te dobiti temelje se na stvarnim podacima o proizvodnji i prodaji istovjetnog proizvoda u uobičajenom tijeku trgovine od strane izvoznika ili proizvođača nad kojim se provodi ispitni postupak. Ako iznose nije moguće odrediti na toj osnovi, oni se mogu odrediti na temelju:

a) ponderiranih prosječnih stvarnih iznosa određenih za druge izvoznike ili proizvođače nad kojima se provodi ispitni postupak u vezi proizvodnje i prodaje istovjetnog proizvoda na domaćem tržištu zemlje podrijetla;

b) stvarnih iznosa koji se mogu primijeniti na proizvodnju i prodaju, u uobičajenom tijeku trgovine, iste opće kategorije proizvoda dotičnog izvoznika ili proizvođača na domaćem tržištu zemlje podrijetla;

c) sve druge razumne metode, pod uvjetom da iznos dobiti utvrđen na taj način nije veći od dobiti koju u uobičajenim okolnostima ostvaruju drugi izvoznici ili proizvođači prodajom proizvoda iste opće kategorije na domaćem tržištu zemlje podrijetla.

7.

(a) u slučaju uvoza iz zemalja bez tržišnoga gospodarstva [...] uobičajena vrijednost određuje se na temelju cijene ili izračunane vrijednosti u nekoj trećoj zemlji tržišnoga gospodarstva, cijene koja vrijedi pri izvozu iz takve treće zemlje u druge zemlje, uključujući Zajednicu, odnosno ako to nije moguće, na nekoj drugoj razumnoj osnovi, uključujući stvarno plaćenu ili naplativu cijenu u Zajednici za istovrstan proizvod, odgovarajuće prilagođenu, ako je potrebno, kako bi uključivala razumnu profitnu maržu.

[...]

(b) U antidampinškim ispitnim postupcima uvoza iz Narodne Republike Kine, Vijetnama […], uobičajena vrijednost određuje se u skladu sa stavcima 1. do 6., ako se utvrdi, na temelju valjano potkrijepljenih zahtjeva jednog ili više proizvođača nad kojim se provodi ispitni postupak i u skladu s kriterijima i postupcima utvrđenim u točki (c), da za tog proizvođača, odnosno za te proizvođače, u odnosu na proizvodnju i prodaju dotičnog istovrsnog proizvoda prevladavaju uvjeti tržišnoga gospodarstva. Ako to nije slučaj, primjenjuju se pravila utvrđena u podstavku (a).

(c) Zahtjev iz točke (b) mora biti podnesen u pisanom obliku i sadržavati dostatne dokaze da proizvođač posluje u uvjetima tržišnoga gospodarstva, to jest ako:

— odluke poduzeća o cijenama, troškovima i faktorima proizvodnje, uključujući na primjer sirovine, trošak tehnologije i rada, proizvodnju, prodaju i ulaganje, donose se kao odgovor na tržišne signale koji odražavaju ponudu i potražnju, a bez značajnog uplitanja države u ta pitanja, kao i ako troškovi glavnih faktora proizvodnje odražavaju tržišne vrijednosti,

— poduzeća imaju jedinstven i transparentan sustav osnovnih računovodstvenih podataka koje revidiraju nezavisni revizori u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima, a koji se koristi za sve potrebe,

— troškovi proizvodnje i financijska situacija poduzeća nisu pod utjecajem značajnih poremećaja iz prethodnog sustava bez tržišnoga gospodarstva, posebno u odnosu na amortizaciju imovine, ostale otpise, trgovinu razmjene i plaćanja kompenzacijom dugovanja,

— na dotična poduzeća primjenjuju se zakoni o stečaju i imovini koji jamče pravnu sigurnost i stabilnost poslovanja poduzeća

i

— konverzija valuta obavlja se po tržišnim stopama.

Odluka o tome zadovoljava li proizvođač gore navedene kriterije donosi se u roku od tri mjeseca od pokretanja ispitnog postupka, a po završetku posebnog savjetovanja o tom pitanju sa Savjetodavnim odborom i nakon što je industriji Zajednice omogućeno iznošenje primjedaba. Ova odluka ostaje na snazi tijekom cijelog ispitnog postupka. [...]“ [neslužbeni prijevod]

9. Članak 3. Osnovne uredbe propisivao je sljedeće:

„1. Sukladno ovoj Uredbi, izraz ‚šteta’, ako nije drukčije navedeno, znači znatna šteta proizvođačima Zajednice, prijetnja znatne štete proizvođačima Zajednice ili znatno zaostajanje u razvoju proizvodnje te se tumači sukladno odredbama ovog članka.

2. Šteta se utvrđuje na temelju pozitivnih dokaza i obuhvaća objektivno ispitivanje (a) obujma dampinškog uvoza i učinka dampinškog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Zajednice; i (b) posljedični utjecaj dampinškog uvoza na proizvodnju Zajednice.

[...]

7. Ispituju se također i svi ostali čimbenici, osim dampinškog uvoza, koji istodobno nanose štetu industriji Zajednice kako bi se osiguralo da šteta koju nanesu ti drugi čimbenici ne bude pripisana dampinškom uvozu prema stavku 6. U tom pogledu mogu se, među ostalim, kao relevantni razmatrati čimbenici koji uključuju obujam i cijene uvoznih proizvoda koji se ne prodaju po dampinškim cijenama, smanjenje potražnje ili promjene strukture potrošnje, ograničavajuću trgovinsku praksu proizvođača iz trećih zemalja i iz Zajednice te tržišno natjecanje između tih proizvođača, tehnički napredak te izvozne rezultate i produktivnost industrije Zajednice.

[...]“ [neslužbeni prijevod]

10. Sukladno članku 5. te uredbe, naslovljenom „Pokretanje postupka“:

„1. Osim kako je predviđeno stavkom 6., ispitni postupak radi utvrđivanja postojanja, stupnja i učinka navodnog dampinga pokreće se na temelju pisanog zahtjeva fizičke ili pravne osobe, ili udruženja koje nema pravnu osobnost, a koje djeluje u ime industrije Zajednice.

[...]

4. Ispitni postupak prema stavku 1. pokreće se samo ako se utvrdi, na temelju ispitivanja stupnja potpore ili protivljenja zahtjevu proizvođača istovrsnog proizvoda proizvodnje Zajednice, da su zahtjev podnijeli proizvođači Zajednice, odnosno da se podnosi u njihovo ime. Smatra se da je zahtjev podnijela proizvodnja Zajednice ili da je podnesen u njezino ime ako ga podupiru oni proizvođači Zajednice čija ukupna proizvodnja čini više od 50% ukupne proizvodnje istovrsnog proizvoda, kojega proizvodi taj dio industrije Zajednice koji bilo podupire ili se protivi zahtjevu. Međutim, ispitni postupak se ne pokreće ako na proizvođače Zajednice koji podupiru zahtjev otpada manje od 25% ukupne proizvodnje istovrsnog proizvoda proizvedenog od strane industrije Zajednice. [neslužbeni prijevod]

[...]“ [neslužbeni prijevod]

11. Članak 9. navedene uredbe propisivao je sljedeće:

„[...]

5. Antidampinška pristojba uvodi se u odgovarajućim iznosima u svakom pojedinačnom slučaju, na nediskriminacijskoj osnovi, na uvoze proizvoda iz svih izvora za koje je utvrđeno da su pod dampingom i koji nanose štetu, osim na uvoze iz onih izvora koji su prihvatili preuzimanje obveza prema uvjetima iz ove Uredbe. Uredba kojom se uvodi pristojba navodi uvedenu pristojbu za svakog od dobavljača odnosno, ako to nije ostvarivo, i općenito ako se primjenjuje članak 2. stavak 7. točka (a) predmetnu zemlju dobavljača.Ako se primjenjuje članak 2. stavak 7. točka (a) određuje se međutim pojedinačna pristojba za izvoznike koji mogu dokazati, na temelju propisno argumentiranih tvrdnji da:

a) u slučaju poduzeća ili zajedničkih pothvata, koja su u potpunosti ili djelomično u stranom vlasništvu, izvoznici mogu slobodno repatrirati kapital i dobit;

b) izvozne cijene i količine, kao i uvjeti prodaje određuju se slobodno;

c) većina dionica pripada pojedincima; Državni dužnosnici u upravnom odboru ili koji su na ključnim upravljačkim pozicijama su u manjini ili je društvo dovoljno nezavisno od uplitanja države;

d) konverzije deviza obavljaju se po tržišnim stopama, i

e) uplitanje države ne omogućava izbjegavanje mjera ako se pojedinačnim izvoznicima odrede različite stope pristojba.

6. Ako je Komisija, u skladu s člankom 17. ograničila ispitivanje, antidampinška pristojba, koja se primjenjuje na uvoze izvoznika ili proizvođača, a koji su poznati u skladu s člankom 17. i koji nisu obuhvaćeni ispitnim postupkom, ne prelazi ponderiranu prosječnu dampinšku maržu utvrđenu za stranke u uzorku. Za potrebe ovog stavka, Komisija zanemaruje *nula* i *de minimis* marže, kao i marže utvrđene u okolnostima iz članka 18. Pojedinačne pristojbe primjenjuju se na uvoze svakog uvoznika ili proizvođača kojem je odobren individualni tretman [8] a kako je propisano člankom 17.“ [neslužbeni prijevod]

12. Članak 11. stavak 8. prva i druga alineja Osnovne uredbe propisuju:

„Neovisno o stavku 2. uvoznik može zatražiti povrat naplaćenih pristojbi ako se pokaže da je dampinška marža, na temelju koje su plaćene pristojbe, ukinuta ili snižena na razinu koja je ispod razine pristojbe koja je na snazi.

Uvoznik podnosi zahtjev Komisiji radi vraćanja antidampinške pristojbe. Zahtjev se podnosi putem države članice na čijem se teritoriju proizvodi puštaju u slobodni promet, u roku od šest mjeseci od datuma kada su nadležna tijela valjano utvrdila iznos konačnih pristojba koje treba ubrati ili datuma kada je donesena konačna odluka o prikupljanju iznosa položenih na ime privremenih pristojba. Države članice odmah šalju zahtjev Komisiji.“ [neslužbeni prijevod]

13. Naposljetku, prema članku 17. te uredbe koji se odnosi na odabir uzoraka:

„1. U slučajevima kada je broj podnositelja zahtjeva, izvoznika ili uvoznika vrsta proizvoda ili transakcija velik, ispitni postupak može se ograničiti na razuman broj stranaka, proizvoda ili transakcija korištenjem statistički valjanih uzoraka na temelju raspoloživih podataka u vrijeme odabira ili na najveći reprezentativni obujam proizvodnje, prodaje ili izvoza koji se razumno može ispitati u raspoloživom razdoblju.

8 — U daljnjem tekstu: IT.

[...]

3. U slučajevima kada je, u skladu s ovim člankom, ispitivanje ograničeno, pojedinačna dampinška marža izračunava se za svakog izvoznika ili proizvođača koji nije inicijalno odabran, a koji podnese potrebne podatke u rokovima predviđenim ovom Uredbom, osim ako je broj izvoznika ili proizvođača toliko velik da bi pojedinačna ispitivanja bila neopravdano komplicirana te bi sprečavala pravovremeni završetak ispitnog postupka.

[...]“ [neslužbeni prijevod]

3. Sporna uredba

14. Nakon ispitnog postupka pokrenutog 7. srpnja 2005. Komisija je 23. ožujka 2006. donijela Uredbu (EZ) br. 553/2006 o uvođenju privremenih antidampinških pristojbi na uvoz određene obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama [9].

15. Vijeće Europske unije je 5. listopada 2006. donijelo Spornu uredbu. Ta uredba je uvela konačnu antidampinšku pristojbu na uvoz obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Kine i Vijetnama. Komisija je primijenila postupak predviđen u članku 2. stavku 7. Osnovne uredbe te je sukladno članku 17. te iste uredbe koristila tehniku odabira uzoraka u svrhu određivanja antidampinške pristojbe uzimajući kao uzorak kineske i vijetnamske proizvođače-izvoznike (u daljnjem tekstu: uzorak).

16. Na temelju članka 1. stavka 3. Sporne uredbe antidampinška stopa je bila utvrđena u visini od 16,5% za sva društva sa sjedištem u Kini, osim za društvo Golden Step Industrial Co. Ltd (u daljnjem tekstu: Golden Step) i u visini od 10% za sva društva sa sjedištem u Vijetnamu. Za Golden Step, kojem je odobren MET, u smislu članka 2. stavka 7. točke (b) Osnovne uredbe, ta stopa bila je utvrđena u visini od 9,7%.

17. Članak 3. Sporne uredbe propisao je njezinu primjenu tijekom dvije godine. Vijeće je zatim Provedbenom uredbom (EU) br. 1294/2009 [10] produljilo valjanost antidampinške pristojbe uvedene Spornom uredbom za petnaest mjeseci, do kraja ožujka 2011.

II – **Činjenice iz glavnih postupaka**

18. Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, Lung Pao Footwear (Guangzhou) Ltd i Risen Footwear (HK) Co. Ltd (u daljnjem tekstu zajedno: Brosmann i dr.) podnijeli su žalbu protiv presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (T-401/06, EU:T:2010:67) kojom je Opći sud Europske unije odbio njihove tužbe za djelomično poništenje Sporne uredbe. Zhejiang Aokang Shoes Co. Ltd (u daljnjem tekstu: Zhejiang Aokang) je Sudu također podnio žalbu protiv presude Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (T-407/06 i T-408/06, EU:T:2010:68), kojom je Opći sud odbio njegovu tužbu za djelomično poništenje te iste uredbe. Brosmann i dr. i Zhejiang Aokang su, u biti, zahtijevali od Suda poništenje tih presuda i Sporne uredbe u dijelu u kojem se ona odnosi na njih.

9 — SL L 98, str. 3. (u daljnjem tekstu: Privremena uredba).

10 — Uredba Vijeća od 22. prosinca 2009. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe na uvoz određene obuće s gornjim dijelom od kože podrijetlom iz Vijetnama i podrijetlom iz Narodne Republike Kine, kako je proširena na uvoz određene obuće s gornjištima od kože koja se otprema iz Posebnog upravnog područja Makaa, bez obzira na to je li prijavljena kao proizvod koji se otprema [podrijetlom] iz Posebnog upravnog područja Makaa ili nije, nakon revizije zbog isteka mjera prema članku 11. stavku 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 384/96 (SL L 352, str. 1., u daljnjem tekstu: Uredba o produljenju).

19. Sud je udovoljio njihovu zahtjevu i poništio navedene presude kao i Spornu uredbu u dijelu u kojem se ona odnosila na Brosmann i dr.[11] kao i na Zhejiang Aokang[12].

20. U tim presudama Sud je osobito presudio da, iako je Komisija koristila tehniku odabira uzoraka, „obveza Komisije da odlučuje o zahtjevu gospodarskog subjekta za dodjelu MET-a proizlazi izričito iz članka 2. stavka 7. točke (b) Osnovne uredbe. Naime, ta odredba nameće obvezu da se uobičajene vrijednosti utvrđuju u skladu s stavcima 1. do 6. istog članka ako se na temelju ispravno dokumentiranih zahtjeva koje su podnijeli jedan ili više proizvođača utvrdi da uvjeti tržišnog gospodarstva prevladavaju za te proizvođače. Takva obveza koja uključuje uzimanje u obzir gospodarskih uvjeta u kojima posluje proizvođač, što se tiče proizvodnje i prodaje predmetnih istovjetnih proizvoda, nije uvjetovana načinom na koji će dampinška marža biti izračunata“[13].

A – *Predmet C-659/13*

21. Od 1. svibnja 2007. do 31. kolovoza 2010. društvo C & J Clark International Ltd (u daljnjem tekstu: društvo C & J Clark) uvozilo je obuću od kože iz Kine i Vijetnama. Na taj uvoz primjenjivala se antidampinška pristojba, sukladno odredbama Sporne uredbe.

22. Društvo C & J Clark podnijelo je 30. lipnja 2010. zahtjev za određivanje privremene mjere zatraživši, na temelju članka 236. Carinskog zakonika, povrat 42 592 829,52 britanskih funti (GBP) koje je platilo na ime antidampinške pristojbe zbog navedenih uvoza. Taj zahtjev je bio obrazložen činjenicom da su predmeti u kojima su donesene presude Footwear (HK) i Brosmann dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) bili, u to vrijeme, u tijeku pred Sudom i da, prema mišljenju društva C & J Clarka, ako bi te tužbe bile okončane s uspjehom, ono bi imalo pravo na povrat antidampinške pristojbe koju je platilo s obzirom na to da ne bi bila zakonski utemeljena.

23. Nakon izricanja presuda u tim predmetima, društvo C & J Clark ponovilo je svoj zahtjev za povrat antidampinške pristojbe koju je platilo, smatrajući da su se te presude primjenjivale također na njegove dobavljače. Dana 13. ožujka 2013. Commissioners for Her Majesty's Revenue & Custom odbio je taj zahtjev s obrazloženjem da nijedan od proizvoda koje je društvo C & J Clark uvezlo nije potjecao od izvoznika/proizvođača naznačenih u navedenim presudama.

24. Društvo C & J Clark je 11. travnja 2013. podnijelo žalbu protiv te odluke pred prvostupanjskim sudom (poreznim odjelom), osporavajući valjanost Sporne uredbe.

B – *Predmet C-34/14*

25. Puma SE (u daljnjem tekstu: društvo Puma) uvozila je u Europsku uniju od 2006. do 2011. obuću s gornjištima od kože podrijetlom iz Kine i Vijetnama. Sukladno odredbama Sporne uredbe, ona je zbog tog uvoza platila antidampinšku pristojbu u ukupnom iznosu od 5 059 386,70 eura. Njezini dobavljači bila su kineska i vijetnamska poduzeća kao i s njima povezana poduzeća.

26. Pojedini od tih dobavljača bili su uključeni u uzorak za potrebe ispitnog postupka i bili su podvrgnuti kontrolama na terenu. Drugi dobavljači društva Puma, koji su bili spremni na suradnju, nisu bili uključeni u taj uzorak.

11 — Vidjeti presudu Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

12 — Vidjeti presudu Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710).

13 — Vidjeti presudu Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53, t. 38.). Vidjeti, također, presudu Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710, t. 28. do 30.).

27. Dana 21. prosinca 2011. i 20. siječnja 2012. društvo Puma je od Hauptzollamta Nürnberg (Carinski ured u Nürnbergu) zatražilo povrat antidampinške pristojbe koju je platilo u razdoblju od 7. travnja 2006. do 1. travnja 2011. u ukupnom iznosu od 5 100 983,90 eura, primjenom članka 236. Carinskog zakonika. U isto vrijeme društvo Puma zatražilo je da se rok za povrat uvozne carine produlji kako bi se uključila sva predmetna razdoblja i da se on tako primjenjuje s retroaktivnim učinkom od 7. travnja 2006.

28. Carinski ured u Nürnbergu je odlukom od 5. srpnja 2012. odbio zahtjev društva Puma s obrazloženjem da je Sud Spornu uredbu poništio samo u dijelu u kojem se ona odnosi na određene proizvođače, a nijedan nije njegov dobavljač.

29. Društvo Puma podnijelo je prigovor 18. srpnja 2012. protiv te odluke pri čemu je izmijenilo iznos zahtijevanog povrata na 5 059 386,70 eura. Taj prigovor je Carinski ured u Nürnbergu odbio odlukom od 13. studenoga 2012.

30. Društvo Puma uložilo je, stoga, žalbu protiv potonje odluke Financijskom sudu u Münchenu.

III – **Prethodna pitanja**

31. Prvostupanjski sud (porezni odjel) i Financijski sud u Münchenu izražavaju dvojbe o valjanosti Sporne uredbe. Oni su stoga odlučili prekinuti postupak i Sudu uputiti prethodna pitanja.

A – *Predmet C-659/13*

32. Prvostupanjski sud (porezni odjel) uputio je Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 2. stavak 7. točku (b) i članak 9. stavak 5. Osnovne uredbe, s obzirom na to da se Komisija nije izjasnila o MET-u niti o IT-u koje su podnijeli proizvođači-izvoznici iz Kine i Vijetnama koji nisu bili uključeni u uzorak u skladu s člankom 17. Osnovne uredbe?

2. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 2. stavak 7. točku (c) Osnovne uredbe, s obzirom na to da se Komisija nije izjasnila unutar tri mjeseca od početka ispitnog postupka o MET-u kao što su to zahtijevali proizvođači/izvoznici iz Kine i Vijetnama koji nisu bili uključeni u uzorak u skladu s člankom 17. Osnovne uredbe?

3. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 2. stavak 7. točku (c) Osnovne uredbe, s obzirom na to da se Komisija nije izjasnila unutar roka od tri mjeseca od pokretanja ispitnog postupka o primjeni MET-a kao što su to zahtijevali izvoznici iz Kine i Vijetnama, koji su bili uključeni u uzorak u skladu s člankom 17. Osnovne uredbe?

4. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 3., članak 4. stavak 1., članak. 5. stavak 4. i članak 17. Osnovne uredbe, s obzirom na to da je broj proizvođača iz Zajednice koji su surađivali nedovoljan da bi Komisija mogla valjano ocijeniti štetu, te sukladno tome valjano procijeniti uzročnu vezu?

5. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 3. stavak 2. Osnovne uredbe i članak 253. UEZ-a, s obzirom na to da su dokazi iz spisa ispitnog postupka pokazali da je šteta koju je pretrpjela industrija Zajednice bila ocijenjena upotrebom materijalno pogrešnih podataka te s obzirom na to da sporna uredba ne daje nikakvo objašnjenje zašto ti dokazi nisu uzeti u obzir?

6. Je li Sporna uredba nevaljana u mjeri u kojoj povrjeđuje članak 3. stavak 7. Osnovne uredbe, s obzirom na to da učinci drugih čimbenika za koje je poznato da mogu uzrokovati štetu nisu bili pravilno odvojeni i razlikovani od učinaka navodno dampinškog uvoza?

7. U kojoj mjeri se sudovi država članica mogu oslanjati na tumačenje Sporne uredbe koje je Sud dao u presudama Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) kako bi zaključili da te pristojbe nisu bile zakonski utemeljene u smislu članka 236. Carinskog zakonika za poduzeća koja, poput tužitelja u predmetima u kojima su donesene te presude nisu bila uključena u uzorak, ali čiji zahtjevi za MET-om i IT-om nisu ispitani?“

B – *Predmet C-34/14*

33. Financijski sud iz Münchena uputio je Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Jesu li Sporna uredba i Uredba o produljenju valjane u cijelosti ili samo u dijelu u kojem nisu poništene presudama Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710)?

2. U slučaju negativnog odgovora na prvo pitanje, ali ako te uredbe ne bi bile u cijelosti nevaljane:

   (a) U odnosu na koje izvoznike i proizvođače sa sjedištem u Kini i Vijetnamu od kojih je tužitelj kupio robu tijekom razdoblja od 2006. do 2011. godine su Sporna uredba i Uredba o produljenju nevaljane?

   (b) Predstavlja li potpuno ili djelomično poništenje navedenih uredbi nepredviđenu okolnost ili višu silu u smislu članka 236. stavka 2. drugog podstavka Carinskog zakonika?“

IV – **Moja analiza**

A – *Dopuštenost prigovora nezakonitosti Sporne uredbe i Uredbe o produljenju*

34. Vijeće i Komisija smatraju da tužitelji u glavnom postupku pred sudovima koji su uputili zahtjev nemaju pravo isticati prigovor nezakonitosti Sporne uredbe. Kao prvo, društvo Puma moglo je sudu Unije podnijeti tužbu za poništenje te uredbe. Međutim, Komisija podsjeća na sudsku praksu TWD Textilwerke Deggendorf[14], na temelju koje pojedinac ne može prigovorom pred nacionalnim sudom uspješno dovesti u pitanje zakonitost akta Unije ako je mogao izravno zahtijevati njegovo poništenje i ako mu je protekao za to previđen obvezni rok[15].

35. Kao drugo, Vijeće i Komisija smatraju da su tužitelji u glavnom postupku mogli također podnijeti tužbu na temelju članka 11. stavka 8. Osnovne uredbe, koji predviđa da uvoznik može zatražiti povrat naplaćenih pristojbi ako se pokaže da je dampinška marža, na temelju koje su plaćene pristojbe, ukinuta ili snižena na razinu koja je ispod razine pristojbe koja je na snazi. Stoga, prema mišljenju tih institucija, tužitelji u glavnom postupku ne mogu zahtjevom za utvrđivanje nevaljanosti podnesenim nacionalnom sudu zaobići zahtjeve i rokove predviđene tom odredbom. Stoga bi sudsku praksu TWD Textilwerke Deggendorf[16] trebalo proširiti na tu situaciju.

14 — C-188/92, EU:C:1994:90.

15 — Točke 17. i 18.

16 — C-188/92, EU:C:1994:90.

36. Kao treće, Vijeće i Komisija smatraju da se izvoznici poput društava C & J Clark i Puma ne mogu pozvati na navodnu povredu prava na ispitivanje zahtjeva za dodjelu MET-a ili IT-a kako bi utvrdili nevaljanost Sporne uredbe i Uredbe o produljenju. Prema mišljenju tih institucija, to pravo je subjektivno pravo koje je priznato jedino proizvođačima-izvoznicima koji su podnijeli takav zahtjev.

37. Ponajprije podsjećam da, na temelju ustaljene sudske prakse, mogućnost pojedinca da pred sudom pred kojim se vodi glavni postupak ističe nevaljanost odredaba sadržanih u aktima Unije pretpostavlja da ta stranka nije imala pravo protiv tih odredaba podnijeti izravnu tužbu na temelju članka 263. UFEU-a. Međutim, iz iste sudske prakse proizlazi da takva izravna tužba treba bez sumnje biti dopuštena [17].

38. Što se konkretnije tiče uredbi koje uvode antidampinšku pristojbu, Sud je presudio da se te uredbe, iako su po prirodi i području primjene normativne, mogu izravno i osobno odnositi na one proizvođače i izvoznike predmetnog proizvoda kojima se na teret stavlja damping na temelju podataka koji proizlaze iz njihove trgovinske djelatnosti. Općenito, to je slučaj poduzetnika proizvođača i izvoznika koji mogu dokazati da su navedeni u aktima Komisije i Vijeća ili da su predmet pripremne istrage. Isto vrijedi i za one izvoznike predmetnog proizvoda čija je preprodajna cijena uzeta u obzir prilikom oblikovanja izvozne cijene i na koje se stoga odnose utvrđenja o postojanju dampinga [18]. Sud je također presudio da uvoznici povezani s izvoznicima iz trećih zemalja čiji su proizvodi predmet antidampinških pristojbi mogu pobijati uredbe koje uvode te pristojbe, osobito kad se izvozna cijena računa na temelju preprodajne cijene tih izvoznika na tržištu Zajednice i kad je na temelju tih preprodajnih cijena izračunata antidampinška pristojba [19].

39. U predmetima u glavnom postupku Komisija ističe da, budući da je društvo Puma „Original equipment manufacturer“ [proizvođač izvorne opreme] [20], prema sudskoj praksi Suda nije mu dopušteno isticati prigovor nezakonitosti. Na raspravi je Komisija smatrala da to isto vrijedi i za društvo C & J Clark.

40. Točno je da je Sud u presudama Nashua Corporation i dr./Komisija i Vijeće [21] kao i Gestetner Holdings/Vijeće i Komisija [22], iako nije tužitelje kvalificirao kao uvoznike ili izvoznike, uzeo u obzir posebnosti trgovačkih odnosa među njima, koje je smatrao OEM-ovima i proizvođačima na koje se odnose antidampinške mjere. Stoga je utvrdio da se, s obzirom na te odnose, na te OEM-ove odnose utvrđenja o postojanju inkriminiranog dampinga i da se, stoga, na njih izravno i osobno odnose odredbe predmetnih uredbi o dampingu proizvođačâ [23], što im daje pravo na podnošenje tužbe za poništenje tih uredbi.

41. Konkretnije, Sud je istaknuo da je za određivanje uobičajene vrijednosti profitna marža proizvođača-izvoznika bila snižena uzimajući u obzir posebnost trgovačkih odnosa između njih i OEM-ova zbog čega se dampinška marža razlikovala od one koja je određena za prodaju predmetnih proizvoda pod vlastitim žigom izvoznika. Pri određivanju antidampinške pristojbe su tako bile uzete u obzir sve dampinške marže. Sud je također istaknuo da su institucije Unije identificirale predmetne gospodarske subjekte, među kojima i OEM-ove [24]. Prema tome, nije bilo sumnje da se ispitni postupak odnosio na te OEM-ove te da su oni bili navedeni u predmetnim uredbama.

17 — Presuda Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, t. 28. i 29. kao i navedena sudska praksa). Vidjeti također presudu TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, t. 18.).

18 — Presuda Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, t. 30. i 31. kao i navedena sudska praksa).

19 — *Ibidem* (t. 32. i navedena sudska praksa).

20 — U daljnjem tekstu: OEM. OEM je Sud definirao kao društvo koje pod vlastitim žigom prodaje proizvode koje su proizvela druga društva (vidjeti presudu Nashua Corporation i dr./Komisija i Vijeće, C-133/87 i C-150/87, EU:C:1990:115, t. 3.).

21 — C-133/87 i C-150/87, EU:C:1990:115.

22 — C-156/87, EU:C:1990:116.

23 — Presude Nashua Corporation i dr./Komisija i Vijeće (C-133/87 i C-150/87, EU:C:1990:115, t. 16. do 20.) kao i Gestetner Holdings/Vijeće i Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116, t. 19. do 23.).

24 — *Idem.*

42. To nije tako u predmetima o kojima je ovdje riječ.

43. U predmetnom slučaju ni iz Sporne uredbe ni iz Uredbe o produljenju ni iz sadržaja spisa ne proizlazi da je dampinška marža bila utvrđena na temelju ekonomskih informacija i podataka koje su dala na raspolaganje društva C & J Clark i Puma. Radi dokazivanja da su tužitelji u glavnom postupku mogli podnijeti tužbu za poništenje tih uredbi, Komisija je navela uvodne izjave 119. i 120. Privremene uredbe kao i uvodne izjave 132. do 135. Sporne uredbe.

44. Uvodne izjave 119. i 120. Privremene uredbe samo navode da su određene zainteresirane stranke smatrale da izbor Savezne Republike Brazil kao istovrsne države za utvrđivanje uobičajene vrijednosti nije bio najprikladniji, s obzirom na to da pojedini kineski i vijetnamski proizvođači-izvoznici ne snose određene troškove poput onih vezanih za istraživanje i razvoj, pa ih slijedom toga snose kupci, dok brazilski proizvođači snose te troškove. Te zainteresirane stranke su osporavale izbor te države jer u stvarnosti nije postojao OEM što znači da se strukture troškova proizvodnje u državama na koje se odnose antidampinške mjere i Savezne Republike Brazil razlikuju. Uvodna izjava 120. Privremene uredbe samo navodi da ta razlika ne opravdava odbijanje Savezne Republike Brazil kao istovrsne države i da se ti troškovi mogu prilagoditi pri utvrđivanju uobičajene vrijednosti.

45. Kada je riječ o uvodnim izjavama 132. do 135. Sporne uredbe, smatram da je njihov cilj opravdati primjenu prilagodbe normalnoj vrijednosti uobičajene vrijednosti radi uzimanja u obzir troškova istraživanja i razvoja koji su se razlikovali državama na koje su se odnosile antidampinške mjere u odnosu na istovrsnu državu.

46. Valja stoga utvrditi da tumačenjem tih uvodnih izjava ništa ne upućuje na zaključak da su društva C & J Clark i Puma dala na raspolaganje ekonomske informacije i podatke koji omogućuju izračun dampinške marže i time njihovo individualiziranje u odnosu na sve druge gospodarske subjekte.

47. Nadalje, važno je spomenuti rješenje FESI/Vijeće [25] koje je doneseno povodom tužbe za poništenje Uredbe o produljenju, a koju je podnijela Fédération européenne de l'industrie du sport (FESI), čiji je član društvo Puma. FESI je smatrala da se na nju i na njezine članove pojedinačno odnosi sudska praksa Nashua Corporation i dr./Komisija i Vijeće (C-133/87 i C-150/87, EU:C:1990:115) kao i Gestetner Holdings/Vijeće i Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116). Opći sud je međutim presudio da se na FESI pojedinačno ne odnosi činjenica da su njezini članovi dali na raspolaganje informacije i podatke tijekom razdoblja revizije [26], nakon kojeg je donesena Uredba o produljenju.

48. Konkretnije, Opći sud je u točki 49. navedenog rješenja naveo da „[iz te uredbe] proizlazi da su institucije Unije ocijenile mnogobrojna složenih gospodarskih pitanja kako bi predvidjele posljedice isteka antidampinških mjera. Prema tome, prilagodba uvozne cijene za izračun marže sniženja cijene radi uzimanja u obzir troškova uvoznika u vezi s oblikovanjem, istraživanjem i razvojem samo je jedan od elemenata na temelju kojih se može zaključiti o šteti te nikako ne može individualizirati pružatelje tih informacija i podataka na isti način kao što su bili individualizirani gospodarski subjekti u predmetima u kojima su donesene [presude Nashua Corporation i dr./Komisija i Vijeće (C-133/87 i C-150/87, EU:C:1990:115) kao i Gestetner Holdings/Vijeće i Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116)]".

49. Osim toga, Opći sud je u točki 51. rješenja FESI/Vijeće (T-134/10, EU:T:2014:143) objasnio da „nije dokazano da su institucije Unije izračun dampinške marže temeljile na informacijama i podacima koje su dali na raspolaganje članovi tužitelja. Iz uvodne izjave 122. Uredbe [o produljenju] i uvodnih izjava 133. i 135. [Sporne] uredbe proizlazi da su uzeti u obzir troškovi oblikovanja, istraživanja i razvoja koje su imali brazilski proizvođači radi izvršenja prilagodbe s obzirom na razliku između tih troškova i troškova istraživanja i razvoja koje su imali vijetnamski i kineski proizvođači. Doduše, iz uvodne izjave

25 — T-134/10, EU:T:2014:143.

26 — Točka 54. tog rješenja.

135. [Sporne] uredbe proizlazi da ta prilagodba vodi računa o eventualnim razlikama između prodaja OEM-ovima od prodaja pod vlastitim žigom, ali to ne znači da su se podaci i informacije koje su dali na raspolaganje članovi tužitelja koristili za provođenje prilagodbe uobičajene vrijednosti na način koji ih individualizira u odnosu na druge gospodarske subjekte“.

50. Uzimajući u obzir te elemente, smatram da se Sporna uredba i Uredba o produljenju pojedinačno ne odnose na društva C & J Clark i Puma i da ona stoga nisu mogla podnijeti tužbu za poništenje tih uredbi u skladu s člankom 263. UFEU-a. U najmanju ruku je realna dvojba o dopuštenosti takve tužbe. Međutim, podsjećam da mogućnost pojedinca da pred sudom pred kojim se vodi postupak ističe nevaljanost odredaba sadržanih u aktima Unije pretpostavlja da ta stranka nije bez sumnje imala pravo protiv tih odredaba podnijeti izravnu tužbu na temelju članka 263. UFEU a[27].

51. S obzirom na to koliko je teško utvrditi jesu li društva C & J Clark i Puma imala mogućnost podnošenja tužbe za poništenje Sporne uredbe i Uredbe o produljenju ili nisu, čini mi se da zahtjev djelotvorne sudske zaštite nameće da se prigovor nezakonitosti tih uredbi koji su ona istaknula pred sudom koji je uputio zahtjev proglasi dopuštenim.

52. Potom, kad je riječ o argumentu Vijeća i Komisije prema kojem društva C & J Clark i Puma, budući da su mogla podnijeti tužbe na temelju članka 11. stavka 8. Osnovne uredbe, ne mogu podnošenjem zahtjeva za utvrđivanje nevaljanosti podnesenim nacionalnom sudu zaobići zahtjeve i rokove predviđene tom odredbom, smatram da ga treba odbiti.

53. Naime, podsjećam da navedena odredba predviđa da uvoznik može zatražiti povrat naplaćenih pristojbi ako se pokaže da je dampinška marža, na temelju koje su plaćene pristojbe, ukinuta ili snižena na razinu koja je ispod razine pristojbe koja je na snazi. Ta tužba odnosi se na slučaj u kojem se ponašanje predmetnih proizvođača-izvoznika promijenilo, što je prouzročilo bilo izmjene dampinške marže zbog uobičajene vrijednosti koja je i sama izmijenjena (snižena marža), bilo kraj dampinga (ukinuta marža). U tim specifičnim slučajevima uvoznici ne osporavaju zakonitost antidampinške pristojbe koja im je nametnuta, nego ističu izmjenu situacije koja izravno utječe na početno određenu dampinšku maržu.

54. Stoga je jasno da se tužba iz članka 11. stavku 8. Osnovne uredbe razlikuje od one podnesene sudovima koji su uputili zahtjev, u okviru kojeg je cilj prigovora nezakonitosti – koji su tužitelji u glavnom postupku istaknuli protiv Sporne uredbe – utvrđivanje nezakonitosti antidampinške pristojbe isplaćene nadležnim javnim tijelima što im tako omogućava da zahtijevaju njezin povrat na temelju članka 236. Carinskog zakonika.

55. Naposljetku, ne slažem se s mišljenjem Vijeća i Komisije o nemogućnosti pozivanja uvoznika kao što su društva C & J Clark i Puma na navodnu povredu prava na ispitivanje zahtjeva za dodjelu MET-a ili IT-a u svrhu utvrđivanja nevaljanosti Sporne uredbe i Uredbe o produljenju.

56. Naime, ističem da je Sud bio pozvan, u više navrata, da ispita valjanost antidampinške uredbe u okviru prigovora nezakonitosti koji je istaknuo uvoznik koji je bio dužan platiti ili koji je platio antidampinšku pristojbu. Stoga, u predmetu u kojem je donesena presuda Ikea Wholesale[28], Sud je imao priliku ispitati valjanost antidampinške uredbe, osobito, vezano za izračun uobičajene vrijednosti „izračunane“ na temelju predmetnog proizvoda i način „smanjenja na nulu“ korištenu u svrhu utvrđivanja globalne dampinške marže[29]. U predmetu u kojem je donesena presuda Valimar[30], ispitao je valjanost antidampinške uredbe s obzirom na način izračuna izvoznih cijena u okviru revizije zbog

27 — Vidjeti točku 37. ovog mišljenja.

28 — C-351/04, EU:C:2007:547.

29 — Točke 43. do 57.

30 — C-374/12, EU:C:2014:2231.

isteka antidampinških mjera [31]. Nedavno, u predmetu u kojem je donesena presuda TMK Europe [32], Sud je bio pozvan provjeriti jesu li drugi čimbenici koji se ne odnose na uvoz mogli biti dovoljno važni da su mogli dovesti u pitanje postojanje uzročne veze između štete nastale industriji Zajednice i dampinškog uvoza, što dovodi do nevaljanosti predmetne antidampinške pristojbe [33].

57. U tim predmetima Sud nije nikada doveo u pitanje mogućnost da se uvoznici pozovu na povredu prava da se na njih primjeni određen način izračuna uobičajene vrijednosti ili izvozne cijene u svrhu utvrđivanja antidampinške pristojbe.

58. Naime, antidampinške uredbe odnose se na uvoznike poput ovih u gorenavedenim predmetima ili na takve kao što su društva C & J Clark i Puma, kao što smo to imali prilike vidjeti, ne zbog određenih njima svojstvenih obilježja ili činjenične situacije zbog koje se razlikuju od svih ostalih osoba, već samo zbog njihova objektivnog statusa uvoznika predmetnih proizvoda, kao i na svakog drugog trgovca koji se nalazi ili se može nalaziti u istovjetnoj situaciji [34].

59. Na uvoznike proizvoda koji podliježu plaćanju antidampinške pristojbe će izravno utjecati učinci uredbe koja uvodi tu pristojbu jer će oni morati plaćati tu pristojbu, čija je visina često nezanemariva. Međutim, dodjela MET-a proizvođaču-izvozniku utječe na određivanje uobičajene vrijednosti i, *in fine*, na dampinšku maržu i uvođenje antidampinške pristojbe [35]. Štoviše, posljedica dodjele IT-a je primjena pojedinačne pristojbe za proizvođače-izvoznike koji ispunjavaju zahtijevane uvjete, zbog čega ih je moguće razlikovati od drugih proizvođača-izvoznika [36] i na njih vrlo često primijeniti nižu antidampinšku pristojbu.

60. S obzirom na sva prethodna razmatranja, smatram da je dopušten kako prigovor nezakonitosti koje je istaknulo društvo C & J Clark protiv Sporne uredbe tako i onaj koji je društvo Puma istaknulo protiv te uredbe i protiv Uredbe o produljenju.

B – *Valjanost Sporne uredbe*

61. Valja pojasniti da sud koji je uputio zahtjev u predmetu C-34/14 razmatra valjanost Sporne uredbe i Uredbe o produljenju. U tom pogledu on pojašnjava da je u svojem zahtjevu za prethodnu odluku istaknuo samo prigovore o zakonitosti Sporne uredbe, koja predstavlja temeljni akt, dok je cilj Uredbe o produljenju samo produljenje valjanosti antidampinške mjere [37]. Naime, ispostavit će se da ispitivanje pitanja koja je postavio taj sud vezano za Spornu uredbu i zaključci koje ćemo iz toga izvući vrijede također i za Uredbu o produljenju, s obzirom na to da ona preuzima način izračuna koja se koristi prilikom utvrđivanja konačne antidampinške pristojbe.

1. Ispitivanje zahtjeva za dodjelu MET-a i IT-a

62. U okviru prvih pitanja u ovim predmetima Sud je pozvan da odluči je li Sporna uredba nevaljana zbog povrede članka 2. stavka 7. točke (b) i (c) i članka 9. stavka 5. Osnovne uredbe. Naime, društva C & J Clark i Puma smatraju da su te odredbe povrijeđene, s obzirom na to da Komisija nije ispitala zahtjeve za dodjelu MET-a i IT-a koje su podnijeli proizvođači-izvoznici koji nisu uključeni u uzorak, od kojih su ona uvezla predmetne proizvode.

31 — Točke 39. do 61.

32 — C-143/14, EU:C:2015:236.

33 — Točke 31. do 45.

34 — Presuda Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, t. 37.).

35 — Vidjeti članak 2. stavak 7. točku (b) i stavak 11. Osnovne uredbe.

36 — Vidjeti članak 9. stavak 5. te uredbe.

37 — Vidjeti uvodnu izjavu 519. Uredbe o produljenju.

63. U tom pogledu podsjećam da je Sud u presudama Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) presudio da Komisija ima obvezu ispitati zahtjev gospodarskog subjekta koji je zatražio dodjelu MET-a i onda kada taj subjekt nije uključen u uzorak [38].

64. On je, naime, istaknuo da je „članak 2. stavak 7. Osnovne uredbe sastavni dio odredbi te uredbe koje utvrđuju samo uobičajenu vrijednost, dok je članak 17. iste uredbe, koji se odnosi na odabir uzoraka, sastavni dio odredbi koje se posebno odnose na raspoloživ način izračuna dampinških marži. Stoga, je riječ o odredbama koje imaju različiti sadržaj i cilj“ [39].

65. Sud je dodao da članak 2. stavak 7. točka (b) Osnovne uredbe „utvrđuje obvezu određivanja uobičajene vrijednosti u skladu sa stavcima 1. do 6. istog članka, ako se na temelju valjano potkrijepljenih zahtjeva jednog ili više proizvođača pokaže da za te proizvođače prevladavaju uvjeti tržišnoga gospodarstva. Takva obveza koja uključuje uzimanje u obzir gospodarskih uvjeta u kojima posluje proizvođač, što se tiče proizvodnje i prodaje predmetnog istovjetnog proizvoda, nije uvjetovana načinom na koji će biti izračunata dampinška marža“ [40].

66. Nakon što je Sud na temelju tih razloga odlučio poništiti pobijane presude i nakon što je ocijenio da stadij postupaka dopušta donošenje odluke, on je zauzeo stav da valja poništiti Spornu uredbu u dijelu u kojem se ona odnosi na tužitelje u tim dvama postupcima [41].

67. Iako je Sud u točki 32. presude Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) doista istaknuo da „je Opći sud pogriješio kada je u točki 91. pobijane presude odbio tužiteljevu argumentaciju da članak 2. stavak 7. točka (b) i (c) Osnovne uredbe obvezuju Komisiju da ispita zahtjeve subjekata koji nisu uključeni u uzorak za dodjelu MET-a/IT-a“ i iako je iz tih razloga poništio tu presudu on je, nasuprot tomu, jedino presudio da je Komisija obvezna odlučiti o zahtjevu za dodjelu MET-a. On nije zauzeo stav o pitanju je li Komisija također obvezna ispitati zahtjev za dodjelu IT-a.

68. Valja stoga sada provjeriti postoji li takva Komisijina obveza.

69. Prema Komisijinu mišljenju, ona nije dužna ispitati zahtjeve za dodjelu IT-a koje su podnijeli proizvođači-izvoznici koji nisu uključeni u uzorak, kada na temelju članka 17. stavka 3. Osnovne uredbe utvrdi da bi izračun pojedinačnih dampinških marži bio neopravdano kompliciran te bi sprečavao pravodobni završetak ispitnog postupka.

70. Ne slažem se s tim stajalištem.

71. Naime, smatram da odredbe koje se odnose na IT, kao i one koje se odnose na MET, imaju drugačiji sadržaj i cilj od članka 17. stavka 3. Osnovne uredbe.

72. IT se može dodijeliti jedino proizvođačima-izvoznicima u zemljama bez tržišnoga gospodarstva. Primjena tog IT-a na proizvođača-izvoznika mu omogućuje da ishodi pojedinačnu antidampinšku pristojbu koja će u većini slučajeva biti niža od jedinstvene stope koja je uvedena proizvođačima-izvoznicima sa sjedištem u zemlji bez tržišnoga gospodarstva. Da bi mogao zatražiti da mu se dodijeli takav tretman, proizvođač-izvoznik mora Komisiji staviti na raspolaganje mnogobrojne

38 — Vidjeti točke 36. do 38. i točke 29. do 32. tih presuda.

39 — Vidjeti točku 37. i točku 33. navedenih presuda.

40 — Vidjeti točku 38. i točku 30. gorenavedenih presuda.

41 — Vidjeti točke 40. do 43. i točke 34. do 37. navedenih presuda.

podatke koji mogu dokazati da on posluje neovisno od države, odnosno da činjenično i pravno slobodno određuje svoje izvozne prodaje. Mora osobito dokazati da može slobodno repatrirati kapital i koristi ako poduzeće bude u cijelosti ili djelomično u stranom vlasništvu, da su izvozne cijene i količine kao i uvjeti prodaje slobodno određeni ili k tomu i da većina dionica pripada pojedincima [42].

73. Članak 9. stavak 5. Osnovne uredbe stoga utvrđuje kriterije koje treba ispuniti kako bi se steklo pravo na IT. U slučaju kada su ti kriteriji ispunjeni, dodjela IT-a služi utvrđivanju načina izračuna uobičajene vrijednosti [43]. Samo nakon korištenja ovog načina izračuna za utvrđivanje uobičajene vrijednosti i nakon određivanja izvozne cijene na temelju podataka koje su dali na raspolaganje proizvođači-izvoznici kojima je dodijeljen IT, bit će utvrđena dampinška marža. U tom stadiju ti proizvođači-uvoznici na temelju članka 17. stavka 3. Osnovne uredbe mogu zatražiti da ta marža bude pojedinačno izračunata. Komisija će nakon toga moći udovoljiti tom zahtjevu ili, ako presudi da je njihov broj toliko velik da bi pojedinačno ispitivanje nerazumno otežalo zadatak i onemogućilo pravodobno provođenje ispitnog postupka, može odbiti navedeni zahtjev i odrediti dampinšku maržu na razini države.

74. Stoga je jasno da zahtjev za dodjelu IT-a i zahtjev za dodjelu MET-a treba razlikovati od zahtjeva za izračun pojedinačne dampinške marže. Stoga smatram da Komisija nije mogla proširiti primjenu članka 17. stavka 3. Osnovne uredbe na zahtjeve za dodjelu IT-a te je bila obvezna ispitati te zahtjeve.

75. S obzirom na sva prethodna razmatranja, smatram da valja utvrditi da je Sporna uredba nevaljana, s obzirom na to da Komisija nije ispitala zahtjeve za dodjelu MET-a i IT-a proizvođača-izvoznika iz Kine i Vijetnama koji nisu uključeni u uzorak, te je time povrijedila zahtjeve iz članka 2. stavka 7. točke (b) i članka 9. stavka 5. Osnovne uredbe. Budući da Uredba o produljenju trajno produljuje trajanje antidampinške pristojbe utvrđene Spornom uredbom [44], treba je također proglasiti nevaljanom.

2. Posljedice prekoračenja tromjesečnog roka za ispitivanje zahtjeva za dodjelu MET-a i IT-a

76. U okviru drugog i trećeg pitanja u predmetu C-659/13 i prvog pitanja u predmetu C-34/14 Sud se poziva da odluči je li Sporna uredba nevaljana, s obzirom na to da Komisija u tromjesečnom roku nije odlučila o zahtjevima za dodjelu MET-a koje su podnijeli proizvođači-izvoznici koji su uključeni u uzorak i oni koji to nisu.

77. Tužitelji u glavnom postupku smatraju da iz presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) proizlazi da Komisijino nepoštovanje tromjesečnog roka za utvrđivanje ispunjava li proizvođač-izvoznik uvjete za dodjelu MET-a predviđenog u članku 2. stavku 7. točki (c) Osnovne uredbe automatski dovodi do nevaljanosti Sporne uredbe. Vijeće i Komisija pak, s druge strane, smatraju da iz presude Ningbo Yonghong Fasteners/Vijeće (C-601/12 P, EU:C:2014:115) proizlazi da nepoštovanje tog roka može dovesti do poništenja Sporne uredbe samo ako tužitelji u glavnom postupku dokažu da je Vijeće, da taj rok nije bio prekoračen, moglo donijeti drugačiju uredbu koja je povoljnija za njihove interese.

78. Primjećujem da iz presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće [45] proizlazi da tužitelji u svojem trećem tužbenom razlogu ističu da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da se oni nisu mogli pozvati na članak 2. stavak 7. točku (c) Osnovne uredbe u dijelu u kojem se odnosi na njihove vlastite zahtjeve za dodjelu MET-a jer se tromjesečno razdoblje

42 — Vidjeti članak 9. stavak 5. točke (a) do (c) Osnovne uredbe.

43 — Vidjeti presudu Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (T-401/06, EU:T:2010:67, t. 78.), u kojoj je Opći sud pravilno utvrdio ovu tvrdnju, ali je iz nje izvukao krivi zaključak.

44 — Vidjeti uvodnu izjavu 519. i članak 1. stavak 3. Uredbe o produljenju.

45 — C-249/10 P, EU:C:2012:53.

„odnosi[lo] na slučaj u kojem je Komisija [bila] dužna ispitati“ zahtjeve za dodjelu MET-a i IT-a [46]. Sud je ispitujući taj tužbeni razlog samo istaknuo da prema toj odredbi okolnost ispunjava li proizvođač uvjete za dodjelu MET-a navedene u prvoj alineji tog stavka 7. točke (c) Uredbe br. 384/96 treba ispitati u roku od tri mjeseca od pokretanja ispitnog postupka [47]. Nadalje, presuda Općeg suda u tom predmetu nije bila poništena samo na temelju navedenog tužbenog razloga, nego također i na temelju prvih dvaju tužbenih razloga koje su iznijeli tužitelji [48].

79. Zato mi se prilikom čitanja presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće [49] čini da je iz nje teško zaključiti da je Sud presudio da nepoštovanje tromjesečnog roka predviđenog u članku 2. stavku 7. točki (c) Osnovne uredbe automatski dovodi do nevaljanosti Sporne uredbe. Usto, u točki 35. svoje presude Ningbo Yonghong Fasteners/Vijeće [50] Sud je pojasnio da u presudi Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) nije spomenuo posljedice nepoštovanja tog roka.

80. Što se tiče presude Ningbo Yonghong Fasteners/Vijeće (C-601/12 P, EU:C:2014:115), suprotno onomu što tvrde Vijeće i Komisija, smatram da nije jasno utvrđeno da nepoštovanje tog roka može dovesti do poništenja Sporne uredbe samo ako tužitelji u glavnom postupku dokažu da je Vijeće, da taj rok nije bio prekoračen, moglo donijeti drugačiju uredbu koja je povoljnija za njihove interese. U predmetu u kojem je donesena ta presuda Sud je, odlučujući o žalbi, morao ocijeniti dva žalbena razloga koji se odnose na to kako je Opći sud tumačio članak 2. stavak 7. točku (c) drugu alineju Osnovne uredbe, koja se odnosi na rok za podnošenje zahtjeva za dodjelu MET-a. Prvi žalbeni razlog je Sud proglasio nedopuštenim [51]. Što se tiče drugog žalbenog razloga, Sud je samo istaknuo da je žalitelj pogrešno tumačio pobijanu presudu [52] i da „u tim okolnostima i bez potrebe odlučivanja o tome predstavlja li rok određen u [toj odredbi] postupovno jamstvo čiji je cilj zaštita žaliteljeva prava obrane, valja utvrditi da [taj žalbeni razlog] nije utemeljen na činjenicama i da ga, stoga, treba proglasiti neosnovanim“ [53].

81. Točno je da je Sud u točki 42. navedene presude presudio da „su argumenti koje je žalitelj iznio u okviru [navedenog] žalbenog razloga u svakom slučaju [bili] bespredmetni, s obzirom na to da potonji nije iznio razloge koji mogu dokazati da bi odluka koja se odnosi na [...] MET ili sporna odluka bila povoljnija za njegove interese da je predmetni rok bio ispoštovan, tim više što tužitelj pred Sudom nije osporavao zaključke iz pobijane presude na temelju odluke koja se odnosi na [...] MET“. Ovaj dodatak navodi da na zaključak da se Sud, ustvari, priklanja sudskoj praksi Općeg suda što se tiče posljedica nepoštovanja tromjesečnog roka predviđenog u članku 2. stavku 7. točki (c) drugoj alineji Osnovne uredbe [54]. Međutim, iz te sudske prakse ne mogu izvesti nikakav siguran zaključak pa su ovi predmeti prilika Sudu da pojasni svoje stajalište.

46 — Točka 25.

47 — Točka 39.

48 — Točka 40.

49 — C-249/10 P, EU:C:2012:53.

50 — C-601/12 P, EU:C:2014:115.

51 — Točke 29. do 33.

52 — Točke 39. i 40.

53 — Točka 41.

54 — Vidjeti, primjerice, presude Shanghai Excell M & E Enterprise i Shanghai Adeptech Precision/Vijeće (T-299/05, EU:T:2009:72); Since Hardware (Guangzhou)/Vijeće (T-156/11, EU:T:2012:431), kao i Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće (T-443/11, EU:T:2014:774).

82. Prema mojem mišljenju, valjalo bi potvrditi gorenavedenu sudsku praksu. Naime, kao što to ističe Opći sud, u Osnovnoj uredbi uopće nisu navedene posljedice prekoračenja tromjesečnog roka za dodjelu MET-a, što nije slučaj s drugim postupovnim rokovima predviđenima tom uredbom [55]. Štoviše, to ne pojašnjavaju ni pripremni radovi koji su doveli do umetanja članka 2. stavka 7. točke (c) Osnovne uredbe, s obzirom na to da samo navode da se ispitivanje zahtjeva za dodjelu MET-a treba izvršiti dovoljno rano u tijeku ispitnog postupka kako bi se mogli poštovati drugi rokovi [56].

83. U presudi Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Vijeće [57], Sud je bio pozvan da odluči može li nepoštovanje desetodnevnog roka predviđenog u članku 20. stavku 5. Osnovne uredbe dovesti do poništenja predmetne uredbe o uvođenju antidampinške pristojbe. U skladu s tom odredbom Komisija je dužna predmetnim poduzetnicima dati najmanje deset dana za iznošenje primjedbi o konačnim utvrđenjima o činjenicama i razmatranjima na temelju kojih se namjerava preporučiti uvođenje konačnih mjera. Kao i u članku 2. stavku 7. točki (c) Osnovne uredbe, ni u gorenavedenoj točki nisu navedene nikakve posljedice nepoštovanja tog roka.

84. Sud je potvrđujući stajalište Općeg suda tako presudio da „nepoštovanje [navedenog] roka [...] može dovesti do poništenja predmetne uredbe samo ako postoji mogućnost da bi upravni postupak zbog te nepravilnosti mogao imati drukčiji ishod i tako konkretno utjecao na žaliteljeva prava obrane“ [58]. U tom pogledu podsjetio je da „iz sudske prakse Suda proizlazi da se od žalitelja ne može tražiti da dokaže da bi Komisijina odluka imala drukčiji sadržaj, nego jedino da takva mogućnost nije potpuno isključena jer bi tužitelj mogao u većoj mjeri osigurati svoju obranu da nije bilo postupovne nepravilnosti“ [59].

85. Nadalje, u toj istoj presudi Sud je imao priliku razmotriti posljedice toga da je Komisija nakon isteka tromjesečnog roka donijela odluku o dodjeli MET-a kojom je izmijenila prvu odluku. Sud je istaknuo da se „s obzirom na načela zakonitosti i dobre uprave [članak 2. stavak 7. točka (c) Osnovne uredbe] ne može tumačiti kao da on obvezuje Komisiju da Vijeću predloži konačne mjere koje bi na štetu predmetnog poduzetnika održale pogrešku počinjenu prilikom početne ocjene navedenih materijalnih kriterija“ [60]. Sud je iz toga zaključio da „u slučaju kada Komisija tijekom ispitnog postupka, suprotno svojoj početnoj ocjeni, utvrdi da poduzetnik zadovoljava kriterije utvrđene u članku 2. stavku 7. točki (c) prvoj alineji Osnovne uredbe, ona mora poduzeti odgovarajuće mjere, osiguravajući istodobno poštovanje postupovnih jamstava predviđenih Osnovnom uredbom“ [61].

86. Smatram da je Opći sud pravilno zaključio da „iako je točno da u skladu s člankom 2. stavkom 7. točkom (c) drugom alinejom Osnovne uredbe, u načelu svaku odluku o MET-u treba donijeti u roku od tri mjeseca od pokretanja ispitnog postupka i da bi donesena odluka trebala ostati na snazi tijekom cijelog tog ispitnog postupka, činjenica je da, u trenutno važećem pravu Unije prema tumačenju te odredbe od strane suda Unije [...], s jedne strane, donošenje odluke izvan tog roka samo po sebi ne dovodi do poništenja uredbe koja uvodi antidampinšku pristojbu, a, s druge strane, takva odluka može biti izmijenjena tijekom postupka ako se pokaže pogrešnom“ [62].

55 — Presuda Shanghai Excell M & E Enterprise i Shanghai Adeptech Precision/Vijeće (T-299/05, EU:T:2009:72, t. 116., 118. i 119.).

56 — Vidjeti Komisijinu obavijest Vijeću i Europskom parlamentu o tretmanu bivših zemalja bez tržišnoga gospodarstva u antidampinškom postupku i prijedlog uredbe Vijeća koja izmjenjuje Uredbu br. 384/96 [COM(97) 677 *final*]. Štoviše, pripremni radovi koji su doveli do donošenja Uredbe (EU) br. 1168/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1225/2009 o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske zajednice (SL L 344, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 118., str. 277.) ne pojašnjavaju svrhu tog roka koji je produžen na osam mjeseci.

57 — C-141/08 P, EU:C:2009:598.

58 — Točke 81. i 107. kao i navedena sudska praksa

59 — Točka 94.

60 — Točka 111.

61 — Točka 112.

62 — Presuda Since Hardware (Guangzhou)/Vijeće (T-156/11, EU:T:2012:431, t. 167.).

87. S obzirom na te zaključke, smatram da Sud treba potvrditi sudsku praksu Općeg suda prema kojoj se ne može smatrati da svako prekoračenje roka predviđeno u članku 2. stavku 7. točki (c) drugoj alineji Osnovne uredbe automatski dovodi do poništenja uredbe Vijeća koja uvodi konačnu antidampinšku pristojbu. Naime, takvo prekoračenje može dovesti do tog poništenja samo ako tužitelj dokaže da je Vijeće, da taj rok nije bio prekoračen, moglo donijeti drugačiju uredbu koja je povoljnija za njegove interese od predmetne uredbe [63].

88. Valja utvrditi da tužitelji u glavnom postupku ne navode nikakav element koji može dokazati da bi Komisijino poštovanje roka dovelo do donošenja uredbe koja je povoljnija za njihove interese od predmetne uredbe.

89. Stoga smatram da prekoračenje roka predviđenog u članku 2. stavku 7. točki (c) drugoj alineji Osnovne uredbe nije ukazalo na postojanje čimbenika koji mogu utjecati na njezinu valjanost.

3. Određivanje dampinške marže

90. Sud koji je uputio zahtjev svojim prvim pitanjem u predmetu C-34/14 također želi saznati je li Sporna uredba nevaljana zbog povrede članka 9. stavka 6. Osnovne uredbe, s obzirom na to da marža koja se odnosi na društvo Golden Step – jedino društvo kojem je dodijeljen MET – nije uzeta u obzir prilikom izračuna ponderirane prosječne dampinške marže utvrđene za stranke uključene u uzorak te stoga nije imala nikakav utjecaj na ponderiranu prosječnu dampinšku maržu koja je primijenjena na kineske proizvođače-izvoznike koji nisu uključeni u uzorak.

91. Shvaćam da je Komisija, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, bila dužna izračunati pojedinačne dampinške marže za proizvođače-izvoznike koji su uključeni u uzorak i potom izračunati ponderiranu prosječnu dampinšku maržu uključujući pojedinačnu maržu za Golden Step.

92. U tom pogledu smatram da sud koji je uputio zahtjev pogrešno tumači odredbe Osnovne uredbe. Naime, na temelju članka 2. stavka 11. te uredbe, „postojanje dampinških marži dok traje ispitni postupak uobičajeno se utvrđuje na temelju usporedbe ponderirane prosječne uobičajene vrijednosti i ponderiranog prosjeka cijena svih izvoznih transakcija u Zajednici, odnosno usporedbom pojedinačnih uobičajenih vrijednosti i pojedinačnih izvoznih cijena u Zajednici za svaku pojedinu transakciju“. Ovaj stavak ne isključuje primjenu postupka odabira uzoraka. Na temelju te odredbe Komisija je za proizvođače-izvoznike koji su uključeni u uzorak imala potpuno pravo izračunati ponderiranu prosječnu dampinšku maržu, s obzirom na to da u trenutku donošenja Privremene uredbe nijednome od tih proizvođača-izvoznika nije bio dodijeljen MET niti IT [64].

93. Potom, što se tiče načina primijenjenog za određivanje dampinške marže za proizvođače-izvoznike koji su surađivali u ispitnom postupku, ali nisu bili uključeni u uzorak, valja istaknuti da je Komisija primijenila članak 9. stavak 6. Osnovne uredbe. Naime, iz uvodne izjave 135. Privremene uredbe proizlazi da je dampinška marža za te proizvođače-izvoznike, koji nisu pojedinačno ispitani, bila određena na temelju ponderirane prosječne dampinške marže za društva koja su bila uključena u uzorak. Budući da je bila utvrđena samo jedna dampinška marža za kineske proizvođače-izvoznike koji su bili uključeni u uzorak i za vijetnamske proizvođače-izvoznike koji su bili uključeni u uzorak, te su te iste marže bile dodijeljene svim drugim proizvođačima-izvoznicima iz Kine i Vijetnama [65].

63 — *Ibidem* (t. 160. i navedena sudska praksa).

64 — Vidjeti uvodnu izjavu 134. Privremene uredbe.

65 — Vidjeti uvodnu izjavu 143. Privremene uredbe.

94. Između donošenja Privremene uredbe i Sporne uredbe Komisija je društvu Golden Step, koje je bilo uključeno u uzorak, dodijelila MET, jer je, s obzirom na podatke koje je to društvo dalo na raspolaganje, smatrala da treba izmijeniti početnu odluku i dodijeliti mu taj tretman [66]. Tako je za navedeno društvo bila izračunata pojedinačna dampinška marža [67]. Suprotno tomu, primijenjeni način ostao je nepromijenjen, odnosno Komisija je primijenila članak 9. stavak 6. Osnovne uredbe [68] i ništa u toj uredbi ne ukazuje na to da dampinška marža društva Golden Step nije uzeta u obzir u tom načinu izračuna. U tom pogledu, iz presude Općeg suda Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće [69] proizlazi da je Opći sud utvrdio da je dampinška marža društva Golden Step uzeta u obzir za izračun ponderirane prosječne dampinške marže za uzorak [70]. Točno je da je tu presudu Sud poništio jer je Opći sud povrijedio članak 2. stavak 7. Osnovne uredbe [71]. Međutim, tužitelj nije osporavao tvrdnju da je dampinška marža društva Golden Step uzeta u obzir u svrhu izračuna ponderirane prosječne dampinške marže.

95. Prema tome, s obzirom na sva prethodna razmatranja, smatram da je u Spornoj uredbi pravilno određena dampinška marža za izvoz određene obuće s gornjištem od kože podrijetlom iz Kine i Vijetnama. Osim toga, ta tvrdnja također vrijedi i za Uredbu o produljenju, s obzirom na to da iz nje proizlazi da je upotrijebljen isti način izračuna [72].

4. Određivanje štete i uzročne veze

96. Četvrtim, petim i šestim pitanjem u predmetu C-659/13 sud koji je uputio zahtjev pita Sud da odluči treba li spornu uredbu proglasiti nevaljanom, s obzirom na to da povrjeđuje članke 3. do 5. i članak 17. Osnovne uredbe jer nije surađivalo dovoljno proizvođača Zajednice, jer dokazi iz spisa ispitnog postupka pokazuju da je šteta koju je pretrpjela industrija Zajednice ocijenjena na temelju materijalno pogrešnih podataka i jer učinci drugih čimbenika za koje je poznato da mogu uzrokovati štetu nisu bili pravilno odvojeni i razlikovani od učinaka navodno dampinškog uvoza.

97. Ponajprije, u okviru četvrtog pitanja društvo C & J Clark ističe da institucije Unije nisu mogle točno procijeniti štetu nanesenu industriji Zajednice, s obzirom na to da je samo deset proizvođača Zajednice bilo uključeno u uzorak te su tako poduprli tužbu, što predstavlja samo 4,2% proizvodnje Zajednice, a to je daleko manje od 25% propisanih u članku 5. stavku 4. Osnovne uredbe.

98. Ne slažem se sa stajalištem društva C & J Clark.

99. Podsjećam da članak 5. stavci 1. i 4. te uredbe predviđaju da se ispitni postupak radi utvrđivanja postojanja, stupnja i učinka navodnog dampinga pokreće na zahtjev ili u ime industrije Zajednice. Takav je slučaj ako zahtjev podupiru proizvođači Zajednice koji, kada je riječ o istovjetnim proizvodima, čine više od 50% ukupne proizvodnje istovjetnog proizvoda kojega proizvodi taj dio industrije Zajednice koji bilo podupire ili se protivi zahtjevu. Međutim, ispitni postupak se ne pokreće ako na proizvođače Zajednice koji izričito podupiru zahtjev otpada manje od 25% ukupne proizvodnje istovjetnog proizvoda proizvedenog od strane industrije Zajednice.

66 — Vidjeti uvodne izjave 70. do 72. Sporne uredbe.

67 — Vidjeti uvodnu izjavu 146. te uredbe.

68 — *Idem.*

69 — T-407/06 i T-408/06, EU:T:2010:68.

70 — Točka 103.

71 — Presuda Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710, t. 34.).

72 — Vidjeti uvodne izjave 126., 127. i 130. te uredbe.

100. Budući da je broj proizvođača Zajednice velik, Komisija je odlučila najprije prikupiti različite informacije o tim proizvođačima putem upitnika o procesnoj legitimaciji. U tom upitniku su proizvođači Zajednice morali posebno iznijeti svoja stajališta o eventualnom pokretanju antidampinškog ispitnog postupka, podupiru li ili se protive zahtjevu ili nemaju stajalište o tome [73]. Kao što je Opći sud istaknuo u svojoj presudi Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće [74], pravna osnova za zahtijevanje informacija bio je članak 5. stavak 4. Osnovne uredbe. Štoviše, članci 4. i 5. te uredbe bili su u prilogu tog upitnika. Jednako kao i Opći sud, smatram da to dokazuje da su proizvođači Zajednice, bili, stoga, upoznati s činjenicom da navedeni upitnik ima osobito za cilj utvrditi podupiru li zahtjev ili ne i da moraju u tu svrhu dati na raspolaganje više dokaza o postojanju dampinga, štete i uzročne veze između njih [75], a to su elementi koji čine zahtjev u skladu s člankom 5. stavkom 2. Osnovne uredbe.

101. Zaključak koji mogu izvući iz toga je jednostavan. Odgovor na upitnik o procesnoj legitimaciji je dovoljan dokaz toga da je 814 proizvođača Zajednice, na koje otpada više od 40% proizvodnje Zajednice, poduprlo zahtjev u skladu s člankom 5. stavkom 4. te uredbe [76]. Komisija je tek nakon toga, na temelju dokaza koje su podnijeli ti proizvođači, izabrala one koji mogu najbolje predstavljati industriju Zajednice za oblikovanje uzorka u skladu s člankom 17. Osnovne uredbe [77].

102. Potom, iz petog pitanja u predmetu C-659/13 proizlazi da sud koji je uputio zahtjev također dvoji o valjanosti Sporne uredbe zbog povrede članka 3. stavka 2. Osnovne uredbe i članka 296. UFEU-a, s obzirom na to da su dokazi iz spisa ispitnog postupka pokazali da je šteta koju je pretrpjela industrija Zajednice bila ocijenjena upotrebom materijalno pogrešnih podataka.

103. Društvo C & J Clark u vezi s tim pojašnjava da je Komisija primila bilješke o informacijama koje dovode u pitanje podatke koje su određeni proizvođači Zajednice stavili na raspolaganje u okviru antidampinškog ispitnog postupka. Institucije Unije nisu preispitale svoje zaključke o šteti na temelju tih bilješki, a ni sporna uredba ne spominje razloge tomu. Slijedom toga, one su prekršile članak 3. stavak 2. Osnovne uredbe, na temelju kojeg se utvrđivanje postojanja štete temelji na pozitivnim dokazima i uključuje objektivno ispitivanje.

104. Valja spomenuti da članak 3. stavak 5. te uredbe navodi da ispitivanje utjecaja dampinškog uvoza na industriju Zajednice uključuje i procjenu svih relevantnih gospodarskih čimbenika i pokazatelja koji utječu na stanje te industrije. Međutim, tvrdim da su bilješke koje je navelo društvo C & J Clark i koje se nalaze u prilogu njegovim očitovanjima, ustvari, samo optužbe koje su objavljene u tisku glede prijevara i pogrešaka koje su navodno počinili proizvođači obuće u Zajednici [78]. Stoga su institucije Unije u okviru antidampinškog ispitnog postupka mogle s pravom odbaciti te nerelevantne bilješke koje nemaju dokaznu snagu kako bi se mogle usredotočiti na brojne druge relevantne i složene dokaze koje su predmetni gospodarski subjekti dali na raspolaganje.

105. Naposljetku, svojim šestim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita u predmetu C-659/13 je li sporna uredba nevaljana, s obzirom na to da povrjeđuje članak 3. stavak 7. osnovne uredbe, jer učinci drugih čimbenika za koje je poznato da mogu uzrokovati štetu nisu bili pravilno odvojeni i razlikovani od učinaka navodno dampinškog uvoza tako da nije bila pravilno utvrđena uzročna veza između tog uvoza i štete koju je pretrpjela industrija Zajednice.

73 — Vidjeti točku 43. i Prilog 2. očitovanja društva C & J Clark. Vidjeti, također, presudu Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (T-401/06, EU:T:2010:67, t. 109. i 110.). Podsjećam da je Sud tu presudu poništio jer Komisija nije ispitala zahtjev za dodjelu MET-a. Utvrđenja Općeg suda o tome nisu dakle bila dovedena u pitanje.

74 — T-401/06, EU:T:2010:67.

75 — Točka 111.

76 — Vidjeti uvodne izjave 155. i 158. Sporne uredbe.

77 — Vidjeti uvodnu izjavu 65. Privremene uredbe i uvodnu izjavu 57. Sporne uredbe. Vidjeti, također, točku 44. očitovanja društva C & J Clark.

78 — Vidjeti, također, presudu Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (T-401/06, EU:T:2010:67, t. 167.).

106. Konkretno, prema mišljenju društva C & J Clark, institucije Unije nisu u dovoljnoj mjeri ispitale nedostatak kompetitivnosti industrije Zajednice, učinak uvoza iz trećih zemalja i učinak ukidanja kvota na uvoze iz Kine.

107. Podsjećam da je ustaljena sudska praksa da utvrđivanje postojanja štete nanesene industriji Zajednice pretpostavlja ocjenu složenih gospodarskih situacija i da sudski nadzor takve ocjene treba biti ograničen na provjeru poštovanja postupovnih pravila, materijalne točnosti utvrđenih činjenica, postojanja očite pogreške u ocjeni tih činjenica ili postojanja zlouporabe ovlasti. Takav je osobito slučaj što se tiče određivanja čimbenika koji uzrokuju štetu industriji Zajednice u okviru antidampinške istrage [79].

108. Kad utvrđuju postojanje štete, institucije Unije su obvezne ispitati proizlazi li šteta na koju se namjeravaju pozvati doista iz dampinškog uvoza i odbaciti svu štetu koja proizlazi iz drugih čimbenika te osobito onu koja je uzrokovana vlastitim ponašanjem proizvođača Zajednice [80].

109. U tom pogledu je na institucijama Unije da provjere da učinci tih drugih čimbenika nisu bili takvi da su prekinuli uzročnu vezu između, s jedne strane, predmetnog uvoza i, s druge strane, štete nastale industriji Zajednice. Na njima je također da provjere da prilikom utvrđivanja štete u smislu članka 3. stavka 7. Osnovne uredbe nije uzeta u obzir šteta uzrokovana tim drugim čimbenicima i da stoga nametnuta antidampinška pristojba ne prekoračuje ono što je nužno da bi se uklonila šteta nastala antidampinškim uvozom. Međutim, ako institucije Unije utvrde da je, unatoč tim čimbenicima, šteta nastala dampinškim uvozom znatna na temelju članka 3. stavka 1. Osnovne uredbe, tada se može zaključiti da postoji uzročna veza između tog uvoza i štete nastale industriji Zajednice [81].

110. Ispitivanje relevantnosti drugih čimbenika koje treba uzeti u obzir u svrhu određivanja štete je sastavni dio složene gospodarske ocjene u kojoj institucije Unije uživaju, podsjećam, široku diskrecijsku ovlast. U predmetnom slučaju iz Sporne uredbe jasno proizlazi da su institucije Unije ispitale proizlazi li šteta koju su pretrpjeli proizvođači Zajednice iz nekih drugih čimbenika osim iz dampinških uvoza, osobito iz nedostatka kompetitivnosti industrije Zajednice, učinka uvoza iz trećih zemalja ili učinka ukidanja kvota na uvoze iz Kine [82].

111. Stoga, s obzirom na sva prethodna razmatranja, smatram da institucije Unije nisu počinile pogrešku u određivanju štete koju je pretrpjela industrija Zajednice i uzročne veze između te štete i uvoza na koji se odnose antidampinške mjere.

79 — Presuda TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, t. 34.).

80 — *Ibidem* (t. 35.).

81 — *Ibidem* (t. 36. i 37.).

82 — Vidjeti uvodne izjave 222. do 238. te uredbe i uvodne izjave 210. do 231. Privremene uredbe. U tom pogledu Opći sud je u predmetu u kojem je donesena presuda Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (T-401/06, EU:T:2010:67) imao priliku detaljno ispitati ta pitanja te je odbio tužbeni razlog prema kojem uzročna veza između dampinškog uvoza i štete koju je pretrpjela industrija Zajednice nije bila u dovoljnoj mjeri utvrđena (t. 190. do 200.). Podsjećam da, iako je tu presudu poništio, Sud nije doveo u pitanje tvrdnje Općeg suda u okviru žalbenog postupka.

5. Učinci izvješća Povjerenstva Tijela za rješavanje sporova (DSB-a) i pravila WTO-a na zakonitost Sporne uredbe

112. U okviru prvog pitanja u predmetu C-34/14 sud koji je uputio zahtjev dvoji o valjanosti Sporne uredbe, s obzirom na to da se ona temelji na članku 9. stavku 5. Osnovne uredbe. Sud koji je uputio zahtjev smatra da ta odredba nije u skladu s člancima 6.10. i 9.2. Sporazuma o antidampingu. Nadalje, on smatra da je Sporna uredba također nevaljana, s obzirom na to da dampinška marža društva Golden Step nije bila izračunata u skladu s člankom 2.2.2., (iii) Sporazuma o antidampingu, prema izvješću Povjerenstva Tijela za rješavanje sporova WTO-a (u daljnjem tekstu: DSB) koje je odlučivalo u sporu „EU-obuća“ [83].

113. Valja podsjetiti da iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da uzimajući u obzir njihovu narav i [strukturu], Sporazum o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i sporazumi iz priloga 1., 2. i 3. tom sporazumu (u daljnjem tekstu zajedno: sporazumi WTO-a) ne pripadaju, u načelu, među norme s obzirom na koje se može nadzirati zakonitost akata institucija Unije [84]. Samo ako Unija namjerava izvršiti konkretnu obvezu preuzetu u okviru tih sporazuma ili u slučaju u kojem akt prava Unije o kojem je riječ izričito upućuje na točno određene odredbe tih sporazuma, sudovi Unije trebaju, po potrebi, nadzirati zakonitost akta Unije i akata donesenih radi njegove primjene s obzirom na navedene sporazume [85].

114. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, iz uvodne izjave 3. i sljedećih Osnovne uredbe proizlazi da su njezine odredbe izmijenjene s obzirom na trgovačke multilateralne pregovore 1994. i nove sporazume o provedbi članka VI. Sporazuma WTO-a o antidampingu, čiji je sastavni dio i Sporazum o antidampingu. Stoga, „jezik tog sporazuma treba[o bi] se, *u što je moguće većoj mjeri*, izraziti u pravu [Unije]“ [86]. Zakonodavac Unije je zato donio Osnovnu uredbu kako bi zadovoljio svoje međunarodne obveze, a Sud mora nadzirati zakonitost Sporne uredbe s obzirom na te obveze.

115. Sud je nedavno imao priliku zauzeti stajalište po tom pitanju. Naime, u svojoj presudi Komisija/Rusal Armenal [87] je istaknuo da je „u određenim slučajevima priznao da WTO-ov antidampinški sustav može činiti iznimku od općeg načela da sud Unije ne može nadzirati zakonitost akata institucija Unije s obzirom na njihovu usklađenost sa Sporazumima WTO-a“ [88]. Međutim, „da bi takva iznimka u posebnom slučaju bila prihvaćena, treba također u dovoljnoj mjeri dokazati da je zakonodavac izrazio volju za provođenje u pravo Unije određene obveze preuzete u okviru WTO-a“ [89]. „U tom smislu nije dovoljno [...] da iz uvodnih izjava predmetnog akta Unije općenito proizlazi da je donesen uzimajući u obzir međunarodne obveze Unije. Naprotiv, nužno je da se iz pojedine pobijane odredbe prava Unije može zaključiti da joj je namjera provesti u pravo Unije određene obveze koje proizlaze iz Sporazuma WTO-a“ [90].

116. Članak 9. stavak 5. Osnovne uredbe uveo je posebni sustav za uvoze iz zemalja bez tržišnog gospodarstva, odnosno IT za predmetne proizvođače-izvoznike. Dodjela takvog tretmana dovest će do primjene određenog načina izračuna uobičajene vrijednosti.

83 — Vidjeti izvješće Povjerenstva naslovljeno „Europska Unija – Antidampinške mjere koje se odnose na određenu obuću podrijetlom iz Kine“ (dokument WT/DS405/R WTO-a).

84 — Presuda Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, t. 38. i navedena sudska praksa).

85 — *Ibidem* (t. 40. i 41. kao i navedena sudska praksa).

86 — Vidjeti uvodnu izjavu 5. Osnovne uredbe. Moje isticanje.

87 — C-21/14 P, EU:C:2015:494.

88 — Točka 44. i navedena sudska praksa.

89 — Točka 45.

90 — Točka 46.

117. Utvrđenje Suda glede članka 2. stavka 7. Osnovne uredbe [91] vrijedi također i za njezin članak 9. stavak 5. Naime, iz gorenavedene Komisijine obavijesti [92], proizlazi da je cilj IT-a, kao i MET-a, uzeti u obzir da se u državama članicama WTO-a bez tržišnoga gospodarstva pojavljuju poduzetnici koji posluju neovisno od države, te činjenično i pravno slobodno određuju izvozne cijene. Članak 9. stavak 5. Osnovne uredbe predstavlja izraz volje zakonodavca Unije da u tom području usvoji pristup svojstven pravnom poretku Unije.

118. Navedeno utvrđenje nije dovedeno u pitanje ni činjenicom da uvodna izjava 5. Osnovne uredbe propisuje da se „jezik Sporazuma o antidampingu „u što je moguće većoj mjeri“ treba odraziti u pravu Unije. Naime, taj izraz treba shvatiti u smislu da zakonodavac Unije, čak i ako je prilikom donošenja Osnovne uredbe namjeravao uzeti u obzir pravila Sporazuma o antidampingu, nije izrazio volju za prenošenje svakog od tih pravila u navedenu uredbu [93].

119. Kada je riječ o utjecaju izvješća Povjerenstva DSB-a o valjanosti Sporne uredbe, valja podsjetiti da, u skladu s člankom 1. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1515/2001 [94], Vijeće može, kad DSB donese Izvješće, po potrebi staviti izvan snage ili izmijeniti osporenu mjeru i donijeti svaku drugu posebnu mjeru koju smatra primjerenom u tim okolnostima. Valja utvrditi da nijedna posebna mjera nije usvojena uslijed ukidanja ili izmjene dampinške marže nametnute društvu Golden Step. Budući da Unija ne namjerava izvršiti konkretnu obvezu preuzetu Sporazumom o antidampingu i, s obzirom na to da, kako smo vidjeli, Osnovna uredba izričito ne upućuje na točno određene odredbe tog sporazuma, zakonitost Sporne uredbe se ne može provjeriti s obzirom na navedeni sporazum, kako je kasnije tumačen u preporukama DSB-a [95].

120. Prema tome, Sud ne može ocijeniti valjanost Sporne uredbe s obzirom na Sporazum o antidampingu i ne može biti vezan izvješćem Povjerenstva DSB-a.

C – *Posljedice koje treba izvući iz presuda Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće te iz nevaljanosti Sporne uredbe*

121. Sedmim pitanjem u predmetu C-659/13 i drugim pitanjem točkom (a) u predmetu C-34/14 Sud treba odlučiti, s jedne strane, o učincima presuda Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) naspram drugih proizvođača-izvoznika i uvoznika i, s druge strane, o učincima nevaljanosti Sporne uredbe.

1. Učinci presuda Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće

122. Svojim sedmim pitanjem prvostupanjski sud (porezni odjel) u biti pita Sud ima li poništenje Sporne uredbe u predmetima u kojima su donesene presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) za posljedicu da antidampinške pristojbe koje su plaćene u skladu s tom uredbom nisu zakonski utemeljene u smislu članka 236. stavka 1. prve alineje Carinskog zakonika.

123. Sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem, ustvari, želi saznati ima li takvo poništenje učinak *erga omnes*.

91 — Točke 48. do 50.

92 — Vidjeti bilješku na dnu stranice 56.

93 — Vidjeti presudu Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, t. 52.).

94 — Uredba Vijeća od 23. srpnja 2001. o mjerama koje Zajednica može poduzeti slijedom izvješća koje je usvojilo Tijelo za rješavanje sporova WTO-a u pogledu antidampinških pitanja i pitanja o zaštiti od subvencioniranog uvoza (SL L 201, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, svezak 36., poglavlje 11., str. 215.).

95 — Vidjeti, u tom smislu, presudu Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547, t. 29. do 35.).

124. Podsjećam da je Sud u tim presudama poništio Spornu uredbu „u dijelu u kojem se odnosi na tužitelje“ u tim predmetima.

125. Nadalje, iz sudske prakse Suda proizlazi da poništenje koje sud Unije proglašava u okviru takvog tužbenog zahtjeva, ako do njega dođe, ne smije prekoračiti zahtjev tužitelja [96]. Sud je pojasnio, u tom pogledu, da, kada adresat neke odluke odluči podnijeti tužbu za poništenje, Sud Unije odlučuje samo o odredbama iz odluke koje se na njega odnose, dok odredbe koje se odnose na druge adresate, koje se ne pobijaju, ne ulaze u predmet spora čije se rješavanje zahtijeva od suda Unije [97].

126. Usto, Sud je presudio da, iako se apsolutna pravomoćnost koju ima presuda o poništenju suda Unije odnosi kako na izreku presude tako i na obrazloženje koje joj pruža nužnu potporu, ona ne može uključivati poništenje akta koji se ne osporava pred tim sudom, čak i ako bi taj također bio zahvaćen istom nezakonitosti [98].

127. Prema tome, poništenje Sporne uredbe od strane Suda u predmetima u kojima su donesene presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) u dijelu u kojima tužiteljima uvode antidampinšku pristojbu, ne utječe na valjanost drugih odredbi te uredbe, a osobito na antidampinške pristojbe na uvoz određene obuće s gornjištima od kože koju su proizveli drugi proizvođači-izvoznici, pogotovo oni koji su dobavljači društva C & J Clark i Puma, s obzirom na to da ti elementi ne ulaze u predmet spora čije se rješavanje zahtijeva od suda Unije [99].

128. Stoga, poništenje Sporne uredbe tim presudama nema za posljedicu to da antidampinška pristojba koja je plaćena u skladu s tom uredbom nije zakonski utemeljena u smislu članka 236. stavka 1. prve alineje Carinskog zakonika u odnosu na uvoznike čiji dobavljači nisu proizvođači-izvoznici na koje se odnose navedene presude.

2. Posljedice nevaljanosti Sporne uredbe

129. Svojim drugim pitanjem točkom (a) u predmetu C-34/14 Financijski sud u Münchenu želi saznati koje bi bile posljedice da Sud Spornu uredbu proglasi nevaljanom.

130. U tom pogledu podsjećam da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, „nacionalna tijela moraju utvrditi posljedice koje s obzirom na njihov pravni poredak ima proglašenje nevaljanosti, što rezultira time da antidampinška pristojba koja je plaćena na temelju predmetne uredbe nije zakonski utemeljena u smislu članka 236. stavka 1. [Carinskog zakonika] i da je carinska tijela trebaju u načelu vratiti u skladu s tom odredbom, ako su ispunjeni uvjeti za takvo vraćanje, među kojima i onaj iz stavka 2. tog članka“ [100].

131. Prema tome, kada je riječ konkretno o društvu Puma, valja primijetiti da nakon proglašenja nevaljanosti antidampinške uredbe od strane Suda gospodarski subjekt u načelu više neće moći zahtijevati vraćanje antidampinške pristojbe koju je platio na temelju te uredbe ako je protekao trogodišnji rok koji je određen u članku 236. stavku 2. Carinskog zakonika. Naime, u skladu s tom odredbom, carina koja nije zakonski utemeljena mora se vratiti u roku od tri godine.

96 — Vidjeti presudu Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, t. 24. i navedenu sudsku praksu).

97 — *Ibidem* (t. 25. i navedena sudska praksa).

98 — *Ibidem* (t. 26. i navedena sudska praksa).

99 — Vidjeti, u tom smislu, presudu Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, t. 27.).

100 — Vidjeti presudu Trubowest Handel i Makarov/Vijeće i Komisija (C-419/08 P, EU:C:2010:147, t. 25. i navedenu sudsku praksu). Vidjeti, također, presudu CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347, t. 20.).

132. Stoga na drugo pitanje točku (a) u predmetu C-34/14 valja odgovoriti tako da se društvo Puma, koje je pred nacionalnim sudom podnijelo tužbu protiv odluke kojom se od njega zahtijeva plaćanje antidampinške pristojbe na temelju Sporne uredbe, koju je Sud proglasio nevaljanom, ima, u načelu, pravo pozvati na tu nevaljanost pred nacionalnim sudom kako bi ishodilo povrat tih pristojbi u skladu s člankom 236. stavkom 1. Carinskog zakonika. Na nacionalnom sudu je da odluči jesu li uvjeti za takvo vraćanje, među kojima je i onaj iz stavka 2. tog članka, ispunjeni.

D – *Pojam nepredviđene okolnosti ili više sile u smislu članka 236. Carinskog zakonika*

133. Svojim drugim pitanjem točkom (b) u predmetu C-34/14 sud koji je uputio zahtjev u biti zahtijeva od Suda da odluči treba li članak 236. stavak 2. drugu alineju Carinskog zakonika tumačiti na način da nevaljanost Sporne uredbe predstavlja „nepredviđenu okolnost“ koja je spriječila zainteresiranu osobu da podnese svoj zahtjev u propisanom trogodišnjem roku, čime joj je omogućeno njegovo produljenje.

134. S tim u vezi, valja podsjetiti da je Sud u svojoj presudi CIVAD [101] presudio da „nezakonitost uredbe ne predstavlja višu silu u smislu te odredbe koja omogućuje produljenje trogodišnjeg roka tijekom kojeg uvoznik može zahtijevati povrat uvoznih carina plaćenih na temelju te uredbe“ [102].

135. Prema mojem mišljenju, ta sudska praksa se može primijeniti na situaciju o kojoj je riječ u predmetu C-34/14. Naime, podsjećam da je za „pojam nepredviđene okolnosti uključuje objektivni element, koji se odnosi na okolnosti koje su izvanredne i neuobičajene za zainteresiranu osobu, i subjektivni element koji od zainteresirane osobe zahtijeva da se osigura protiv posljedica izvanrednog događaja poduzimanjem prikladnih mjera bez podnošenja prevelike žrtve“ [103]. Ustvari, pojam nepredviđene okolnosti i pojam više sile su isti [104].

136. Stoga, rasuđivanje Suda u presudi CIVAD [105] treba primijeniti u predmetu C-34/14. Tako, budući da povrat plaćenih uvoznih ili izvoznih pristojbi predstavlja iznimku od uobičajenog sustava uvoza i izvoza, odredbe o tom povratu valja tumačiti strogo te pojam „nepredviđene okolnosti“ u smislu članka 236. stavka 2. druge alineje Carinskog zakonika treba tumačiti strogo [106].

137. Sud je, potom, presudio da se nezakonitost antidampinške uredbe, koja predstavlja objektivni element, ne može smatrati neuobičajenom okolnosti [107]. Kada je riječ o subjektivnom elementu, društvo Puma moglo je podnijeti zahtjev za povrat još od prvog plaćanja antidampinške pristojbe na temelju Sporne uredbe, osobito zato da bi pobijalo tu uredbu isticanjem prigovora nezakonitosti pred nacionalnim sudom koji može, odnosno mora, uputiti Sudu prethodno pitanje [108].

138. Posljedično, smatram da, budući da društvo Puma može osporavati valjanost navedene uredbe u trogodišnjem roku propisanom u članku 236. stavku 2. prvoj alineji Carinskog zakonika podnošenjem zahtjeva za povrat pristojbe plaćene na temelju Sporne uredbe, nevaljanost te uredbe, ako bi je Sud doista utvrdio, ne bi predstavljala višu silu koja bi ga spriječila da podnese zahtjev u tom roku [109].

101 — C-533/10, EU:C:2012:347.

102 — Točka 35.

103 — Vidjeti presudu Bell & Ross/OHIM (C-426/10 P, EU:C:2011:612, t. 48.).

104 — Vidjeti rješenje Faktor B. i W. Gęsina/Komisija (C-138/14 P, EU:C:2014:2256, t. 20.). Sud nije nikada u svojoj sudskoj praksi stvarno razlikovao ta dva pojma, odbijajući čak ispitivanje postojanja, u stvarnosti, te razlike (vidjeti presudu Bayer/Komisija, C-195/91 P, EU:C:1994:412, t. 33.).

105 — C-533/10, EU:C:2012:347

106 — Točke 24. i 25.

107 — Točka 30.

108 — Točke 31. do 33.

109 — Točka 34.

139. S obzirom na prethodna razmatranja, smatram da članak 236. stavak 2. drugu alineju Carinskog zakonika treba tumačiti na način da ta nevaljanost uredbe o uvođenju antidampinške pristojbe ne predstavlja nepredviđenu okolnost u smislu te odredbe koja omogućuje produljenje trogodišnjeg roka tijekom kojeg uvoznik može zahtijevati povrat uvoznih carina plaćenih na temelju te uredbe.

V – **Zaključak**

140. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da prvostupanjskom sudu (poreznom odjelu) odgovori na sljedeći način:

1. Uredba Vijeća (EZ) br. 1472/2006 od 5. listopada 2006. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz određene obuće s gornjištima od kože podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Vijetnama te Provedbena Uredba Vijeća (EU) br. 1294/2009 od 22. prosinca 2009. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe na uvoz određene obuće s gornjim dijelom od kože podrijetlom iz Vijetnama i podrijetlom iz Narodne Republike Kine – kako je proširena na uvoz određene obuće s gornjištima od kože koja se otprema iz Posebnog upravnog područja Makaa, bez obzira na to je li prijavljena kao proizvod koji se otprema [podrijetlom] iz Posebnog upravnog područja Makaa ili nije, nakon revizije zbog isteka mjera prema članku 11. stavku 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 384/96 su nevaljane jer Europska komisija nije ispitala zahtjeve za dodjelu tretmana tržišnog gospodarstva i individualnog tretmana proizvođača-izvoznika iz Kine i Vijetnama koji nisu uključeni u uzorak, čime je povrijedila zahtjeve iz članka 2. stavka 7. točke (b) i članka 9. stavka 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 384/96 od 22. prosinca 1995. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske zajednice.

2. Činjenica da je Sud u predmetima u kojima su donesene presude Brosmann Footwear (HK) i dr./Vijeće (C-249/10 P, EU:C:2012:53) kao i Zhejiang Aokang Shoes/Vijeće (C-247/10 P, EU:C:2012:710) poništio Uredbu br. 1472/2006 u dijelu u kojem tužiteljima određuje antidampinšku pristojbu ne utječe na valjanost drugih dijelova te uredbe, a osobito na antidampinške pristojbe koja se primjenjuje na uvoz određene obuće s gornjištima od kože koju proizvode drugi proizvođači-izvoznici, jer ti dijelovi nisu predmet postupka pred sudom Unije.

141. Predlažem Sudu da Financijskom sudu u Münchenu odgovori na sljedeći način:

1. Uredba br. 1472/2006 i Provedbena Uredba br. 1294/2009 su nevaljane jer Europska komisija nije ispitala zahtjeve za dodjelu tretmana tržišnog gospodarstva i individualnog tretmana proizvođača-izvoznika iz Kine i Vijetnama koji nisu uključeni u uzorak, čime je povrijedila zahtjeve iz članka 2. stavka 7. točke (b) i članka 9. stavka 5. Uredbe br. 384/96.

2. Uvoznik kao što je društvo Puma koje je pred nacionalnim sudom podnijelo tužbu protiv odluke kojom se od njega zahtijeva plaćanje antidampinške pristojbe na temelju Uredbe br. 1472/2006 koju je Sud proglasio nevaljanom u načelu ima pravo pozvati na tu nevaljanost pred nacionalnim sudom kako bi ishodio povrat te pristojbe u skladu s člankom 236. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice. Na nacionalnom sudu je da odluči jesu li ispunjeni uvjeti za takvo vraćanje, među kojima i onaj iz stavka 2. tog članka.

3. Članak 236. stavak 2. drugu alineju Uredbe br. 2913/92 treba tumačiti na način da nevaljanost uredbe o uvođenju antidampinške pristojbe ne predstavlja nepredviđenu okolnost u smislu te odredbe koja omogućuje produljenje trogodišnjeg roka tijekom kojeg uvoznik može zahtijevati povrat uvoznih carina plaćenih na temelju te uredbe .